

Latweeschu Awises.

62. gada-gahjums.

Nr. 47.

Treschdeenā, 23. Nowemberi (5. Dezemberi).

1883.

Redaktora adrese: Pastor J. Weide, in Grobin, Kurland. — Ekspedizija Westhorn Iga gramatu bodē Jelgawā.

Latweeschu draugu beedribas gada sapulze Jelgawā tiks notureta 7. un 8. Dezebr. sch. g. museimā. Gesahkums 11½ pulkst. preefch pusdeenās. Been. beedribas lozeklus luhds, lai sanahk,

A. Bielensteins,
presidents.

Mahditajs: No eefschemehm. No ahrsemehm. Wisjamatahs sias. Firstu Demidowu zilts tehws. Uf Lutera fwehtfeem 2c. Alfauzeens schi gada wispahrigahs laukstolotaju konferenzes aprakstitajam Draweneela igam. Sludinaschanas.

No eefschemehm.

Behterburga. Wispahrigahs lauschu flaitifchanas projekts, kuru finanzu ministerija istradajusi, atrodotes jau walsts-padome deht pahrspreeschanaas. — **Behterburgā** schinis deenas atgadijees schahds mihlestibas notikums: Kahdus mehneschus atpaka nomira bagats nama ihpafschneeks un atstahja pawezu seewu un 17 gadus jaunu meitu. Pehdeja, drihfi pehz tehwa nahwes, pamanija, ka winas karsti mihlotais bruhigans, kahds jauns ahrsts, deenu no deenas pret winu paleef aukstaks. Welti wina waizaja pehz tahdas pahrgrosibas eemepla. Mahte to weenumehr peerunaja, ne-ustizigo luhlot aismirst. Bet tas bija weeglak isfakams, nekā isdarams. — Kahdu deenu behdigā meita atrod fawu mahiti bruhtes rotā, ar oranshes seedeem matōs. „Ko tad tas apfihmē?“ meita waizā brihnidamahs. „Mulle! es fwineschu kahsas ar tawu bijuscho bruhiganu,“ bija atbilde. — Kamehr basnizā ar lepnu sposchumu notika laulaschanas zeremonija, tamehr atstahā meitene aif fird-ehsteem eedsehra mahjās — wefelu tasi fosfōra schelhtuma. — „Jaunais pahris“, mahjās pahrnahdams, atrada nelaimigo kramjōs raustamees. Gan wehl laimejāhs winas dshwibu glahbt, bet kā rahdotees, ne uf ilgu laiku, jo wina dabujusi diloni, un ne-efot nekahdas zeribas, ka palikschot ilgi dshwotaja. — **Leel-fursts Sergijs Aleksandrowitschs** nopirzis firstu Belofelsku-Beloseresku namu, uf Newskij prospekta, par 900 tuhft. rublu. — **Behterburgā** teefot, kā „Rischf. Westniks“ sino, ihpafcha komisija fastahdita preefch walsts-likumumu istradashanas. — Daschas awises nosauz ari jau wihrus, kam schis darbs usdots; tee ir: grahfs Tolstoj, Pobedonoszew un Kattow. — **Dedinatajs Dahwid Schwarz**, kas tagad atronahs Behterburgā, isteizis, ka efot peelzizis uguni 21 weelā. — **Keisara pilsgalma ministeris**, grahfs Woronzow-Daschkow, 14. Nowemberi no sawas atwalinaschanas atkal atgreesees atpaka Behterburgā. — **Waldoschais senats**, kā Kreewu „Peh. awise“ sino, fastahwot schim brihscham is 74 senatoreem. Preefch winu usturas nahkofchā gadā waijadfeschot 530 tuhft. 992 rubl. — **Tautas apgaismoschanas ministerijas** budschets nahkofscham gadam nosazihis uf 12 milj. 157 tuhft. 833 tubl., t. i. pa 730 tuhft. 45 rubl. wairak nekā schogad.

Jelgawa. Sagli pee mums scho ruden' strahdā pahrdroschi sawus nedarbus. Neweena nedela nepa-eet, kur sahdsibas nenotiktu. — Tā nupat atkal issaga Titelmindes baronam v. Behram is stalla diwi dahrgus schkimelus. Blehschi aifweda firgus — kutscheerim dshidot; schis teem newarejis skreet pakal, jo bij eeflodfihis istabā. Sagli bij aifsehjuschi no ahrpufes wina istabas durwis. — Tad nakti uf 10. Nowemberi issaga eerehdnim Herwiga igam is flehts drahnas un weschu. Sagli bij usplehsuschchi flehtij jumtu, un tad toni eefahpuschi. Nakti uf 14. Nowemberi tam pascham eerehdnim atkal is flehts issaga wairak wara tranku. Otrā deenā apzeetinaja

2 wihrus, pee kureem atrada daschas no sagtajahm leetahm. — Tāpat ari is Behrendta nama fehtas, aif Annas wahrteem, ar dshfihm aplalti rati issagti. Sagli bij pahrzehlfuschchi tos pahri par 7 pehdu augstu fehtu. — Lai waretu stahtees zekā leelajahm sahdsibahm, kahds St. Igs „Mit. Ztgā“ dod padomu, lai pawairo waktneeku flaitu. Tas notiktu, kad itweens namneeks un ihreneeks Jelgawā dotu sawu artawu. Tad kapitals zeltoš, ar ko waretu noloneht spehzigos, uf-tizamos wihrus is strahdneeku instituta „Ekspress“ un tos suhtih, lai palihds waktneekem pa naktihm apfargah pilsehtu. — **Tehrpatahs mahzibas apgabala kurators**, Kapustina Igs, peektdeen, 18. Nowemberi, rewideereja scheijenes skolas.

Leepaja. Tehrpatahs mahzibas apgabala kurators, Kapustina Igs, 13. Nowemberi bij atbrauzis Leepajā, tur rewideereht skolas. — **Telegrafa kabela**, kas pa juhras apafschu wilktis uf Kopenhageni, 12 werstes no Leepajas apflahdehts. Gaida no Kopenhagenes twaikoni, kas usnemfchotees kabeļu islabot.

Rihga. Widsemes gubernas profureeris, Miasojedowa Igs, 13. Oktobera wakarā pahrbrauzis no Behterburgas Rihgā. — **Rihgas mahzitaju sinode** schogad eefahfchotees 14. Dezemberi. — 16. Nowembera wakarā, ap pulksten 7eem, Maslawas Uhr-Rihgā, Katoku eelā, starp muhrneekem J. Swetschnikowu un Iwanu Stepanowu un diwi nepafshstameem wihreem iszehlahs strihdus, kur weens no pehdejeem diwi reisas ar rewolweri schahwa uf Swetschnikowu. Pehz tam schahwejs laidahs behgt; ari polizeja bij uf pehdahm, un weens no wineem nometa sawu mehteli, kurā atrada bunti atflehgu un 1 rewolwera lodi. Ubi fweschee isbehga. Tuhlit pehz tam strahdneeks Fedors Trofimows sinoja Maslawas Uhr-Rihgas waldei, ka Jaunkreewu eelā no kahda tehwinā kahjā dabujis rewolwera schahweenu. Polizejai tad ari isdewahs, leelajā Maslawas eelā, Hammera fabrikas tuwumā, usdabuyt diwi wihrus, uf kureem pilnigi simejāhs dotais apraksts, un tamdeht raudsija tos apzeetinah, kas pee weena no wineem ari isdewahs, lai gan turejāhs pretim ar dshfshstangu rokās. Bet otrais tehwinfch behga un reisahm schahwa uf polizejas eerehdneem, kas tam dshnahs pakal, bet schahweeni par laimi nekehra; turpretim kahda eerehdna lode behgli paschu greubti eewainoja galwā, tā ka eewainoto waijadseja nowest flimnizā. Ubi fakertee tehwinī, wahrdā Potaps Filipows un Fedors Iwanows, no Swetschnikowa tika atfihiti par teem, ar kureem tam bijis strihdus.

Uf Wilandis raksta „Rig. Ztgai“, ka sagli mehginajuschchi eelaustees turenēs rentejā. Bet fargš par laimi isdshrdis trofni un fauzis ahrejo wakti. Sagli pa tam aismufuschchi. Otrā rihtā istradijees, ka bij mehginahs eetikt eefschā pa rentejas grihdu. — **Wilandes apgabala**, kā „Balt. Westnestim“ tizis stahstihis, labibas sinā schis gads bijis tik bagats, kahds tur ilgā laikā nepeedshwots. Ihpafchi lini — turenēs semkopju naudas awots — isauguschchi tahdi, ka firds preezajotees tos usskatot. Tikai fenakahs linu zenas newarot wairs fagaidiht. Wehlā un fiktā rudena deht warejuschi lopus wehli

gandōs laist, un tamdeht lopu seemas baribas truhkuma deht ari nefot ne masakahs raises.

Tehrpatā. Ne sen Nizā nomira bijufchais Tehrpatas pilsehtas pilsonis un tirgotajs Behteris Zakowlens Schamajews, kas wifu sawu mantu norakstijis Tehrpatas rahtei. Manta sneedsahs us 250 tuhft. rubtu; un schim brihscham pahrwaldama no brabtu Rothschildu bankas kantora Parisē; bet intrefes isdala pehz nosazijuma testamentā. Pehz daschadu legatu nowilkschanas wifas intrefes isleetajamas tā „Behtera Schamajewa kapitāls“ preeksch palihdsibas pasneegschanas Tehrpatas eedfihwotaju dehleem, kamehr apmeklē turenēs skolās. Puse no kapitala pasneedsama pareistizigeem, un otra puse zitu tijibu lozefleem, bet to starpā diwi stipendijas nosakamas Mosus tijigeem. Skoleni, fahlot ar terziju, dabon 100, studenti 200 rubl. gadā, bet ja gimnastiju nobeiguschi ar pirmo grahdu, tad 300 rubl. gadā. Zaur nelaiķa labdaribu lihds 50 Tehrpatā: jauneku il gadus warehs dabuht stipendijas un muhscham flawehs Behtera Schamajewa peeminu, kas Tehrpatā peedfima 25. Junijā 1800. gadā.

Narwa. 12. Nowembera rihtā tur nodega Narbauma nams, pee kam ari diwi zilweki fadegufchi, un proti: pats nama ihpaschneeks, wezigs wihrs, un lahda atraitne, kura tur dshwoja.

Minskā. „Witenskijs Westniks“ raksta tā: Minskās aprinki. Kewzas muiščā, atronahs brandwihna dedsinatawa, kura 5 gadus jau lahdas Schihdu fabeedribas rolās. Ne sen atpakal akzises eerehdnis dabuja peenahkofschu sinu, pehz kam winsch nejauschchi apmekleja mineto dedsinatawu. Un tur nu ari atrada leelu pulku rihku un eerihkojumu, ko nolaišt schvirtu, eelams nahza kontroles aparatā. Bes tam lopu stalli sem mehfleem atrada grahmatas ar loti fihli isstrahdateem aprehlinumeem, pehz kureem irahdijahs, ka kronis tani laiķa peekrahpts ar 200 tuhft. rubtu. Wainigos tuhltit apzeetinaja. Pee tam wehl notika, ka weens polizejas saldats tika sakodihts no fabrikanteem, kureem, sinams, wifa schi rewistija ne buht nebij pa prahtam.

Maslawā. Schinis deenās tur nomirusi 12 gadus weza meitene, Lidija B., treschā deenā pehz tam, kad bija dsemdejusi behrnu. Behrns esot spirgts un wesels. — **Is Maslawas** raksta „Balt. Wehstnesim“: Maslawas Keisariskā juhrneezibas beedriba gatawojahs fwehtih 12. Dezemberi sch. g. sawus pirmos 10 gadu fwehtkus. Lai gan tikai 10 gadi pagahjuschi, — beedribas dshwē un darbiba tas ir tikai mas laikmets, — tomehr schi beedriba ir isplatijusi sawu swaru un eespaidu pahr wifahm plaschahm Kreewijas juhrmalahm. Paschā Kreewijas ferdē, Maslawā, wina weenadā tahlumā no Kreewijas juhrmalahm; no scheijenes wina wislabaki un wisbespartejiskaki war ismekleht dasch-daschadas juhrneezibas wajadibas un gahdaht par winau apmeerinaschanu. Maslawas juhrneezibas beedribai ir sawas nodatas wifas Ciropas Kreewijas juhrmalās: pee Baltahs, Baltijas, Melnahs un Kaspijas juhrahm. Ari preeksch Ribgas ir tahda nodala awstiprinata, bet, zil mums sinams, schi nodala lihds schim wehl naw eesahkusi sawu darbibu. Ne tikai Kreewijā schi beedriba ir pasihstama zaur sawu darbibu fugneezibai par labu, bet ari ahrsemēs, tā Norwegijā, Dahnijā, Wahzijā u. z. Tā kahds no muhsu fugeneeleem mums reis apraksta, zil loti winam bijis jabrihnahs, ka ahrsemneeku fugeneeks, sarunās par Kreewijas un ahrsemes fugneezibu, apgalwojis, ka Kreewijas fugneezibai spihdoscha nahkotne (kurpretim ahrsemneekeem arweenu wairak esot ja-atraujahs no sehgeklugneezibas), un usrahdijis starp zitahm leetahm, ka „tur dshli Kreewijā, Maslawā, esot leela warena beedriba, kas luhlojot weizinaht Kreewijas fugneezibu“. — Wairak gadus atpakal Maslawas juhrneezibas beedribu muhsu Semes-tehws nehma fewischkā patwehrumā, dodams tai nosaukumu „Keisariskā“ un bes tam il gadus 5000 rubtu palihdsibas is walsts lahdes. Sinams, ka scho Augsto labprahtibu Maslawas juhrneezibas beedriba banda tikai par saweem teizameem zenteneem un patriotiskeem puhlineem. — Domas, zelt schahdu juhrneezibas beedribu, radahs Behtera Leelajā 200 gadu fwehtkōs Maslawā 1872. gadā, jeb labaki sakot, tad winas wispirms tika klaiji isfazitas un atrada dshwu atbalsu Maslaweeschu un tur toreis sapulzetu walsts- un privat-wihru prahtōs. Weens no tahda projekta darbigokeem un duhschigakeem weizinatajeem un beedribas dibinatajeem bija pasihstamais Kreewijas fugneezibas weizinatajs Kr. Waldemars. Waldemara lungam tagad Keisariskā juhrneezibas beedriba ari usdewusi fastahdiht ihfu pahrslatu par Maslawas juhrneezibas beedribas pirmajeem 10 gadeem. — **Maslawā Kasanas bahnusi wagonu rinda paschulaiķ fahla** kustetes us aiseeschanu, kad jauna dahma parahdijahs us perona un lahdam lungam, kas pirmahs klases wagona logā bij redsams, isfamifuschā balsi fauja palak: „Behter Petrowitsch! Behter

Petrowitsch! Weltiga faulschana! Wagonu rinda ahtri dewahs us preekschu, no bahnuschā ahrā, un lihds ar jauno lungu pasuda faujejas azihm, kas nu nogihbusi pakrita pee semēs. Kad jauna dahma atkal bij atdshwinata, tad no winas wehl deewagan sajufuschajahm runahm wareja noprast, ka jauneklīs, kas nu pat tā no Maslawas aishbrauja, preeksch lahda laiķa bij nonahzis pee tagad isfamifuschahs jauneklēs tehwa, bagata tirgotaja, un stahdijees tam preekschā par flaweni pasihstamahs nastas un petrolejas tirgotaju firmas agentu. Kā tahds winsch ne ween no pascha wezā Maslawas tirgotaja, bet ari no wifas wina familijas jo laipni bij usnems. Jauneklīs patika tehwan, mahtei un meitai til labi, ka neweenam neka nebij ko runaht preti, kad tas sawa laipnā usnehmeja meittau wehlejahs dabuht par seewu. Kahu deena jau bij nolikta, kad us reis bruhigans schehlojahs pret bruhtes tehwu, ka fahlot truhkt naudas, jo ne sapni nedomadams, ka wina liktenis schai zekā tā waretu pahrgrofittees, tas nefot panehmis ne zil dauds no mahjahm lihds. Tagad, kur wina lihdsparnemtā nauda isgahjusi bagatajās schinkibās preeksch bruhtes, tam neka zita ne-atleekot, ka dotees us Astrachanu atpakal, lai waretu apgahdatees ar jaunahm summahm, ja bruhtes tehws winam tagad negribetu aisdot 30 tuhft. rubtu. Schahds issklaidrojums, saweemnots ar mihtahs meitinas glaudeem un luhgumeem, atmihkstinaja wezā tirgotaja firdi, un winsch ismaksaja prasitos 30 tuhft. rubtu. Nau-du dabujis, blehdīs nu tuhltit bij dewees us bahnuft, laistees lapās, un peewiltā bruhte, kas zaur bes paraksta peesuhstitu wehstuli bij dabujusi sinu par scho nodomu, steidsahs tam palak, bet bij nonahkusi deemschehl par wehlu, lai wehl blehdi waretu nokert un nodot pelnitam fodam.

Odesa. Nahkofschā gadā Septembera mehnesi tur lauffaimneezibas isstahde tiksot isrihkota.

Petropawlowskā. Par kaschoku swehru medischanu Kamtschattkā dabas pehtitajs Dr. Dubowskis, kas schim brihscham apmeteēs Petropawlowskā, fakrahjis schahdas sinas: No 1878. gada rudens lihds 1880. gada pawasari Kamtschattkā pawisam famedihts: 2883 zauras, 700 juhras uhdu, wairak nekā 1000 lapsu, lihds 1300 hermelinu, 1300 lahtschu, 27 daudscheschi, (Wielfrāse), 2000 romu, 19 walstirgu (Walrosse), 10 filo lapsu un 20 wilku. Bes tam wehl lihds 900 zitu mescha swehru, 300 sawā wakā auguschu aitu un leels pulks daschadu masu kustonischu, kuru ahdas ari leetā preeksch kaschokeem. Wifa schis milsgais kaschok'ahdu krahjums, ko Kreewu tirgotaji agrak Riachtā isleetaja naudas weetā, eemihdami daschadas zitas prezes, tagad pahrgahjis lahdas ahrsemju beedribas rolās, kas sinajusi eeguht teesibas gar wifu Dhotkas juhras peekrafi.

No ahrsemehm.

Wahzija. Berlines pilsehtas walde nospreedusi eewest elektrisku apgaismoschanu — gahses apgaismoschanas weetā. Schi mehrka deht tiks noslehgts lihgums ar tā faukto Wahzu Edisona beedribu, kas us sawu rehlinumu eerihkos elektrisko apgaismoschanu un par to nemēs sinamu maksu no namu ihpaschneekeem un eestahdehm. Pehz 10 gadeem pilsehtas waldei ir teesiba atpirkt no beedribas elektriskas apgaismoschanas eestahdi. — **Feldmarschals grahs Moltke,** nelaiķa augstākā pilsgalma preekschneeka grahsa Nederna weetā, no Keisara eezelts par Melnā Schrgta ordena kanzleri. — **Berlines un Wihnes Wahzu awises sino,** ka Kreewu ahrleetu ministeris Giers us mahjahm braukdams nebraukshot wis pahre Wihni, un tamdeht ari nefatilschotees ar Austreeschu ahrleetu ministeri grahsu Kalnoki. — **Daschi Bruhschu eerehdni drihsā** laiķa doschotees us Japani, eestahtees Japanes walsts deenestā.

Austrija. Ungaru deputatu nams fahzis apspreest lahdu no waldivas eesneegtu preekschlikumu, kas grib atkaut laulibas starp kristigeem un Schihdeem. Pee schi likuma apspreechanas Ungaru Schihdu waijatajs Istoji til nepeeklahjigi un nejauki apwainojis Schihdus un usrihdijis kristigos pret teem, ka ministeru preekschneeks Tisa ar sapulzes leelu peekrischanu apsolijees drihsā laiķa eesneegt sapulzei preekschlikumu, zaur kuru waldbai tiktu dots leelaks spehks preeksch Schihdu waijataju sawaldischanas, — tai pulkā ari spehks, aptureht un faukt pee atbildibas usrihdischanas runu turetajas paschā deputatu namā.

Anglija. Diwi Angtu kara lugi no Nagasaki ostas (Japanē) dewuschees us Rihnu, tur apfargaht Angtu pawalstneekus, ja iszeltōs leelaki jukumi.

Franzija. Franzijā schim brihscham 1563 flimnigas, tā ka il us 24 tuhft. eedfihwotaju nahk pa 1 tahdai eestahdei. Wifu scho eestahschu personals fastahw is 28 tuhft. 676, un proti: 2787 ahrsteem, 3050 palihgeem, 11 tuhft. 286 mahzitajeem un 11 tuhft.

553 kalpotajeem. Gultu flaits winäs ir 164 tuhft. 955, no kura 23 tuhft. 459 preefch aptopejeem. I gadus usnem lihds 360 tuhft. flimneeku, un ahrstefchanä zaurmehrä atronahs 40 tuhft. Wispahrigi fakot, no 10 tuhft. eedfihwotaju flimnizä fuhtamas 90 personas. — **No Tonkinas sino**, ka tä fauktahs dseltenahs flagas, t. i. eedfinto Anameefchu pulki, kas eestahjuschees Frantschu deenestä, atkal atlaistas, tamdeht ka Frantschu wadoni negribejuschi usnemtees atbildibu par neschehlibahm, kahdas no teem beeschi teelot padaritas. — **Jaunais Spahneefchu fuhtnis**, marschals Serano, stahdijees Grewi preefchä un nodewis tam sawas pilwaras, issazidams lehnina Alfonso wahrä apweizinaschanu un laimes wehleschanas preefch Franzijas lablahschanahs. Presidents Grewi sawä atbildä usrahdijs us radneezi bu stary Frantschu un Spahneefchu tautahm, ka ari us abu tautu kopigeem labumeem un issazijis, ka abahm wajagot pastahwigi dsihwot weenprahtibä un draudfibä, bes ka weenai buhtu jamekkä otrai ko atnemt sawas paleelinahschanas labad.

Spahnija. Par Wahzu krona printfcha zelofchanu un usnemfchanu Spahnijä jau sinojahm. Tam wehl klah peeleekam schahdues peefihmejumus: Wahzu krona prinzis nonahza Walensijä 24 stundas wehlah nekä winam pehz sawas isbraufschanas is Genuas tur wajadseja notikt. Nolakewefchanahs zehlonis bij auka us juhrah. Walensijas ostä wisi tirdsneezi bas kugi bij bagati isgresnoti ar wiswisadahm flagahm; til Frantschu kugi nebij puschkojuschees. Wini bij til uswilkuschi sawu Frantschu flagu. Krona printfcha usnemfchana til pat Walensijä, ka Madridä wiszauri bijusi draudfiga un peeklahjiga. — **Wahzu kara kugi „Prinzis Alberts“ un „Sofija“ nobraufschu** us Kartagenas ostu un tur apstahjuschees. Tamdeht domä, ka Wahzu krona prinzis laitam is schihs ostas dosees zetä us mahjahm. — **Wahzu krona prinzis**, eewehrodams laipno usnemfchanu, kahdu tas atradis til pat pee lehnina Alfonso, ka ari pee Spahneefchu tautas, issazijis, ka tas nahfeschu pawasfar' atkal gribot atbraukt Spahnijä, kopä ar sawu laulato draudfeni.

Schweize. Us Genes esara diwi twailoni saskrehjuschi kopä. Twailonis „Rone“ apgahsees un nogrimis dibinä. Kapteinis, trihs matroschi un trihs pasafcheeri isglahbuschees, bet lihds 20 zilweku nosfihkuschi.

Italija. Ij Romas sino, ka jaun-ezejtais Kreewu fuhtnis pee pahwesta, Butjenews, jau abrauzis Romä. Waldibas pasinajums par wina ezeleschanu isnahfeschot schinis deenäs. — **Ministerija eefneegusi deputatu namam** jaunu fodu likumu grahmatu, kas pahlabo wezos fodu likumus. Jaunais preefchlikums pawisam atmet nahwes fodu un pamafina zitas strahpes par dascheem noseegumeem un pahrkahpumeem. — **Lihdschinigais Italeefchu fuhtnis Madridä**, grahfs Grewi, ezejts par Italeefchu fuhtni Behterburgä.

Serbija. Nemeeri Saitfcharas, Knaschewazas un Mekfinazas apgabals jau tikah apstahjuschees, ka turp aissuhtitee kara pulki pa leelakai datai jau teel faukti atpatak un generala Nikolitscha wirskortelis drihsunä tiksot atzeltis. Brahwa pret nemeeru zehlejeem eet us preefchu.

Egipte. Par kauju pee El-Obeidas, tur schinis deenäs Egipteefchu kara pulki pagalam tiluschu fakauti un isnihzinati no melu praweefcha pulkeem, nahf schahdas sinas: Hiks Baschä un ziti eefpedizijas pulka wirsneeki leekahs par mas gahdajuschu preefch isluhku eepreefchejas isfuhtifchanas. Tamdeht wini nemas nesinajuschu, kahds leels pulks teem stahw preti. Buhtu wini dauds-mas sinajuschu melu praweefcha armijas leelo spehku, tee buhtu pee laika atlahbuschees is Kordofanas. — **Gelams kauja eefahlahs**, melu praweetis fuhtijis kahdus derwischus (Muhamedanu muhkus), kas lai peerunatu Muhamedanu wirsneeku Hiks'a Baschä armijä, pahreet us melu praweefcha pusi. Bet schee wehstneschi tiluschu apweizinati ar flinschu schahweeneem. Kauja esot willufees 3 deenas. Tad Hiks'a Baschä armija bijusi isnihzinata. Til kahds mas pulzinsch esot sawangots, un wehl masaks esot ismuzis. Leelakä data nokauta us kaujas lauka. Nokauto wirsneeku pulkä atrodahs diwi Wahzeefchi, majors Sekendorfs un dakteris Rosenbergis. Anglu pallawneeks Kotlogons un mahlderis Bawers isglahbuschees. Zil pawisam Giropeefchu no lautina isglahbuschees waj tiluschu no cenaidneekem sawangoti, wehl naw drofchi sinams. Egipteefchu waldibas leelakahs ruhpes tagad ir, apfargahrt Kartumu. Taphez wisi Egipteefchu pulki, kas lihds schim stahweja iskafiti gar balto un filo Nilu, dabujuschu pawehli, fapulzetees Kartumä, kur balta un fila upe saweenojahs par leelo Nil-upi. Turku Sultans, kas lahprah atkal eeguhtu kahdu spehku Egiptä, peedahwajis Egiptes Rediwam kahdus Turku palihgu pulkus, atfaukdamees us

to, ka melu praweetis esot ari dumpineeks pret Turku Sultanu, jo ne-eeraugot scho par Muhamedaneefchu ihsto kalifu jeb tijibas galwu. Melu praweetis faka, ka winsch, ka no Deewa fuhtihis praweetis, esot augstaks par wiseem Muhamedanu waldineekem, un esot ihstais kalifs. Bet laitam Turku Sultana peedahmajums netiks peenemts. — **Anglu waldiba esot nospreedusi**, schim brihscham wehl nesuhtih sawu Egiptä stahwoscho Anglu armiju us Egiptes deenwideem, preefch semes apfargaschanas pret melu praweeti. Wina wispirms grib nogaidiht, waj melu praweetis pateesi ees tahlak un waj Egipteefchu pulki paschi nespehs wina aptureht. — **Par melu praweefcha armiju sino**, ka wina esot eegrosita un eemahzita zaur kahdu Frantschu wirsneeku Sulje. Schis esot pehz Mekfandrijas apfahudifchanas zaur Angteem Julijä 1882. gadä dewees us Kartumu, un wehlah pee melu praweefcha, kuram tas peedahwajees par kara spehka eegrositaju. Melu praweetis esot drihs pahreezinajees, ka tahds wihrs winam koti derigs, un tuhli eezehlis wina augstā amatā.

Wisjannakahs sinas.

Pret „Brihsas awises“ sinojumu, ka finanzu ministerija isfrahdajot projektu preefch alus atzises pa-augstinahschanas, fina zu ministerija isflaidro, ka schim brihscham wehl ne-esot tahds nodoms. Ministerija tagad til pehtijot alus bruhwefchanas buhschanu Kreewijä un ahrsemes, un pahrdomajot atzises taisnigaku idalifchanu stary bruhscheem, pehz wina etaisfes un pehz alus sortehm, kas winäs teel bruhwetahs. Us wisadu wihsi finanzu ministerija, eefams nodoschot sawu projektu waltis-padomei, gribot fahaukt alus bruhwetaju weetneeku, lai tee isteiktu sawas domas par to. — **Finanzu ministeris usdewis waltis-bankai** iskafiti 12. febriju no 4-proz. waltis-lahdes bi-fetehm, kopä par 20 milj. rublu, kuri 10. Majä 1884. gadä atkal at-makfajami. — **„Waldibas Wehstnesis“ dara sinamu**, ka leelfirsis Konstantins Konstantinowitschs, ar Keisara Majestetes un sawu wezala atwehleschanu, 15. Nowemberi faderinajees ar Sakschu-Altenburgas prinzefti Elisabeti. — **Londonä 17. (29.) Nowemberi** arzeetinaja kahdu Franzusi, wahrä Bondurand, kas stahwejis faharä ar Wolffu, Wahzu fuhtneezi bas nama usfperfchanas mehginataju. — **Ij Parises sino 17. (29.) Nowemberi:** Deputatu namä Klemanso peeprafija par Tonkinas jautajumu. Ferri lika preefchä, atbildi us peeprafijumu atlaut atlikt us wehlahu laiku, jo tas tagad pa farunas laiku ar Rihnas waldibu waretu leetai fahdeht. Karsch ne buht wehl ne-esot pasfludinahtis un farunas warbuht wehl wadifschot pee laba gala. Sapulze atbildi us peeprafijumu atlika. — **Ij Madrides sino 17. (29.) Nowemberi:** Keisars Wilhelmä, fweiznadams lehninu us dsimfchanas deenu, firnigi pateizahs tam par krona printfcha laipnu usnemfchanu. — **No Kartumas sino**, ka schi pilfehtha nespehtu melu praweetim pretotees, ja tas drihsunä tai usbruktu. Kartumä esot til 2000 jaldatu un promiantis til preefch weena mehnescha. Pee tam wehl Kartumas un zitu turenas apgabalu eedfihwotaju leelakä data stahwot us melu praweefcha pusi.

Yirstu Demidowu zilts tehws.

(Ij Behtera Leelajä laiteem. Atstahstijis — Brihwkains.)

1.

Isherdinas pilfehthas apgabals peedereja Behtera Leelajä laikäs bagatajai Stroganowu familijai. Mineto apgabalu pahrwaldija gubernators Dfons, kas ufturejahs apstiprinatajä pils Dstrogä.

Semas kamanas, kahdas wehl schodeen Uralu kalnu apgabala leeta, preefch kurahm aissuhgti diwi masi Tataru sirgi, mehš atrodam pils plazä tanä brihdi, kad muhsu stahsis eefahlahs.

„Nikolaj!“ kahda rupja balfs fahza is pils torna loga, „waj wiss ir fagatawots preefch braufschanas? Ko stahwi — atplehtis muti? Wnefs wifu, kas wajadfags! Ko flinko?“

Jaunais zilwels, Nikolajs Antusjew, kas stahweja pee kamanahm, freidsahs isbildiht sawa lunga pawehles. Drihs gubernators Dfons, leels wihrs ar farkanu feiju, isnahza pils plazä. Schis wihrs, kas tornä runaja til dsedrus wahräduš, bij gehrbees leelä lahtfchu ahdas kashokä; masa pahtaga, ko wiasch mehdsä arween tureht pee fewis, atradahs labajä rokä.

„Stikta faimneezi ba eewefufees Dolganowa waldifchanas laikä! Naw labi, kad dod semneekem til dauds brihwibas!“ gubernators dusmigi runaja.

Jaunais fulainis ar publineem peenefa wifu wajadfago.

„Strahdajot jau nemirsi wis!“ Dfons peeefmeedams isfahza. „Kad eij pee kaleja Behtera, tad Tew ir kahjas ischaklas! Puišch, es Tew faku, ja Tu man netapfi mudigaks, tad warefi eet us lauku pee sirgeem un tur mahzitees atfih, zil jauki ir sehdeht aistrahfne tehwa mahjä. — Wezais, brauz!“

Sirmais kutscheeris ufzirta ar pahtagu sirgeem, un brauzeji ahtri jo ahtri atstahja pili. Sulainis noskafijahs brauzejeem palak; us wina bahlä, flaisrä gihmja ihgnams bij redsams, un firds bij pildita ar ruhktu schulti. Winsch aishulteja pils wahrus un tad pasuda kahdäs fahnu durwis, kas weda us fahdschas eelu.

Nikolaj's Antusjewe's bij bahrenitis. Triju gadu wezu to bij Dolganow's, bijufchais gubernator's, usnehmis sawa nama, lai buhtu fchi behrneem par spehles draugu. Rahds muhls, kas mahzija Dolganowa behrnus, eemahzija ari Antusjewe rakstihit un lasiht. Nikolaj's, ar abeem Dolganowa behrneem kahdus 10 gadus kopā nodsihwodams, bij teem palizis par mihlu draugu. Behrnu gadi wifseem trim jauki aistezeja, jo nekahdi behdu mahloni tos ne-aptumfchoja. Bet tē pee-pestchi gubernator's nomira un breefmgais Dfons nahza wina weeta. Dolganowa kundse lihds ar saweem behrneem aifgahja us Tulas pilfehtu — dsihwot pee radeem. Gruhti bij Nikolajamf chirtes no saweem jaunibas draugeem; bet fchis gruhitums bij til eefahitums no dauds leelakahm behdahm.

Jaunais gubernator's Dfons idfina drihsā laika Antusjewe is sawas mahjas, un lika tam, ka ikweenam, kas atradahs dsihtsbuhfchanā, ustaiht masu neeka buhdinu. Nikolajam waijadseja apkopt Dfona istabas, un ja reis bij kur pahrskatijees, tad dabuja no sawa lunga dauds pehreena.

Jaunelis, kas juta starpibu starp sawu tagadejo un pagahju- fcho dsihwi Dolganowa laika, eefahla domaht, ka tikt wakam no breef- mgā lunga. Tā pagahja kahdi 3 gadi. Kalejam Pehterim, ar to Nikolaj's Antusjewe's bij leels draugs, un pee ka fchis bij mahzijees kalt palawus un naglinas, kahd'reis tika fajihis, ka leelais Maslawas Zars pawehlejis ikweenu atlaiht is dsihtsbuhfchanas, kas prot kahdu amatu. Tapeh; Nikolaj's zeeti apnehmahs atrast isdewigu brihdi, kur nemanot warehs isbehgt Dfonam; tad dotees us Tulas pilfehtu un tur kahdā dsihwsleetu fabrikā melleht fewim usturu. Schis isdewigais brihdis nu bij atnahjis, kur Dfons us ilgaku laiku atstahja Tscherdinu.

Kalejs Pehteris stahweja pee sawas smehdes un mihli fweizinaja Nikolaju Antusjewe, kas winam tuwojahs.

„Nu, brahli!“ kalejs smehjahs, kratidams winam roku; „tagad esi preezigs, ka breefmgais kungs us kahdahm deenahm atstahjis muhs!“

„Kad laulā wilki winu tā mihletu, tā es, tad tee to apestu ar wifu muguru!“ jaunelis ihgnuma pilns atteiza.

„Lai ehd, lai ehd!“ wezais kalejs peefshmeja, „trekns deewsgan jau ir!“

„Pehter, usflaufees mani!“ Nikolaj's fajija, kaleju faherdams pee rokas un to wesdams smehde. „Tu fini, ka es tē wairs ilgati newaru istureht; tagad nu isdewigs brihdis ir atnahjis, kur waru at- stahst fcho weetu! Kad wehl schodeen eefehschos laiwā, tad Ramas upe mani rihā aifnesufi jau labu gabalu. — Mums jafchirahs — war- buht us wifu muhschu.“

Pehteris noskuma, dsihdedams fchos wahrdus; tad winfch atteiza: „Tu gribi mani atstahst?! Lai gan man gruhti nahlahs — schir- tees no Lewim, tadfchu Lew tas par labu, kad Tu eij!“

Nikolaj's manija, ka kalejs til-ko aistureja aforas aif schirfcha- nahs schehlabahm.

„Nah; man lihds!“ winfch teiza us Pehteri. „Diweem wedahs arween labaf, nekā weenam.“

„Lew taisniba!“ wezais kalejs atbildeja. „Ari es lahpraht weh- los pawadiht brihwibā daschas deenas! Steidsees, Nikolaj, un taifi laiwu gatawu, wezais Pehteris ees Lew lihds plashajā pafaulē!“ Winfch krita jaunellim ap kaku un to frfnigi noskubstija.

Nikolaj's deija aif preefa, ka bij atradis few beedri.

Drihs ween Pehteris un Nikolaj's atradahs laiwā un dewahs pa Ramas upe's wilneem us leiju.

Tikai otrā deenā atrada pili Ostrogā, ka abi minete wihri bij aifbehgufchi; bet neweens no pils eedsihwotajeem nedsinahs pakaf behgkeem, jo kunga jau nebij mahjā.

2.

Nikolaj's Antusjewe's un kalejs Pehteris atfneedsa peh; dauds puh- lineem Tulas pilfehtu. Abeem ari isdewahs atrast darbu turenēs dsihws- leetu fabrikās. Pehteris, ka wezais wihrs, eestahjahs tani nodalā, kur pagatawoja tehrauda leetas un eerotfchus. Nikolaj's turpretim zaur sawahm labajahm gara dawanahm un tshaklibu eeguwa drihsā laika kreetnas sinibas un prata isstrahdaht tahdas pat leetas, ka ahrsemju meisterei.

Kreewijas Keisars Pehteris Leelaj's, kas nehma pee darba eestah- dehm dsihwi dalibu, apmelleja is gadus Tulas pilfehtu, un loti pree- zajahs, kad dsihweja, ka starp Kreewu selkeem fabrikās esot tahdi, kas lihdsinajotees flawenajeem ahrsemneekem. Keisars pawehleja, lai at- wed Nikolaju Antusjewe, kas peh; behgshanas sauzahs par Demidowu, un to deht tshaklibas usflaweja. Bet Nikolajam Demidowam nepee- tika ar fcho slawu. Liktenis bij nolehmis, ka winfch ispelnijahs dauds leelatu godu.

Nikolaj's Demidow's, sawas laimigajds behrnu gadd's spehleda- mees ar Dolganowa behrneem, bij falasjis daschadus almentinūs un tos ruhpiigi usglabajis. Tula dsihwodams, winfch fahla fapraft, ka tee kalni, no kureem tahdi almeni nahl, ir bagati ar waru un fu- drabu. Nikolaj's zereja, ka wara un fudraba atrashana war winam atnest laimi. Ar sawa drauga, kaleja Pehtera, peepalihdsibu tas us- fihmeja us papihra Tscherdinas pilfehtas apgabalu, ka ari wifas tahs weetas, kur bij atradis tos almentinūs. Ar fcho plahnu tad winfch dewahs us Maslawu, lai waretu isteikt Keisaram sawas domas.

Nikolaj's Demidow's atrada Keisaru Pehteri darba istabā, kur fchis treklās nowilzees strahdaja.

„Gita tikai drofchi,“ grafhs Golowins, kas Demidowu pee Kei- sara eeweda, fajija. „Jums laimejahs atrast Keisaru jautru. Skata- tees winam drofchi azis un isteizeet wifu flaidri; tad ees labi!“

Keisars mihli fweizinaja grafu Golowinu un fneedsa tam preti sawu netihro roku. „Tu mani atkal atrodi pee darba! Ja, ja, manas rokas ir pilnas tulsnu; bet tamdeht, ka esmu Juhfu Keisars, gribu strahdaht un rahdiht, ka darbs nedara neweenam kaunu,“ Keisars runaja.

Graphs Golowins stahdija Pehterim preefchā Demidowu.

„Ah, Lewi jau pasihstu!“ Keisars, kam bij laba atmina, ahtri isfauza. „Tu esi weens no kreetnajeem Kreewu selkeem Tulas dsihws- leetu fabrikā. Ko laba gribi?“

Nikolaj's isteiza Pehterim sawas domas un lika winam preef- fchā sawu usfihmeto plahnu; luhdsā ari no waldibas pufes palihgu, lai waretu Tscherdinas apgabala eetaifht kalna rakawu, kas buhtu wifai walstij par labu.

Keisars usmanigi usflaufjahs Demidowa runai; tad winfch at- fauja kahdu inscheneeri un lika pahrbaudiht Nikolaja almerus un plahnu.

„Es preezajos,“ Pehteris fajija us Demidowu, peh; tam, kad inscheneeris bij par pahrbaudamahm leetahm dewis labu spreedumu.

„Mj weetas Lew waijag ismelleht to apgabalu; bet to faku, ka dabufi pehreenu, ja patehrest manu naudu un ne-atradisi neneeka! Rahds kalnu razejs pawadihs Lewi; peh; astonahm deenahm buhfi zelā! Saproti?“

Nikolaj's stahweja domigs.

„Nu, mans dehls, waj Lew wehl kas us firdi?“ Keisars prasija.

„Saki wifu, kamehr wehl laiks!“

„Majestet, es baidos, ka mani Tscherdinā ne-apzeetina, jo — esmu —“

„Ko Tu esi?“ Pehteris dufnigi prasija.

„Es — esmu,“ Nikolaj's stomidamees atbildeja, „Stroganowa kunga dsihtsbuhfchanā, un —“

„Esi winam isbehdsis?“ Keisars zeeti prasija.

„Majestet, Juh's trahpijahl!“ Nikolaj's drofchi atbildeja. „Es gribeju tapt par amatneeku, un tamdeht tā dariju, jo Ostrogā newa- reju pee tam nahst!“

„Nu, tad Tu esi brihws!“ Pehteris atteiza. „Naw labi, ka tahds kreetns amatneeks, ka Tu, stahw peefehdehts! — Waj ne-efi Sawā dsihtenē isdarijis wehl zitus kahdus dumjus stikus? Runā taisnibu!“

„Nē, Majestet, to ne-esmu darijis!“ Nikolaj's apleezinaja; „bet man ir kahds wezs draugs, no ka mahzijos sawu amatu, — tas lihds ar manim isbehdsā no Tscherdinas. Majestet, dodeet ari winam brihwibu, un tad atlaujeet, lai tas pawaditu mani, ka labs palihgs, Uralu kalnās; winfch ir man tāpat tā tehws!“

„Tas ir brangi no Lewim!“ Pehteris smehjahs. „Es apwajza- fchos Tula peh; Tawa drauga! Bet nu taifees, ka teezi projam; zitadi Tu preefch wifseem, kas dsihtsbuhfchanā, isluhgsi brihwibu. Peh; astonahm deenahm dabufi wifu, kas waijadfigs preefch zefofchanas; bet, mans dehls, ne-aismirsi pehreenu!“

Nikolaj's pabufchoja waldineekam roku, un tad preezigs atstahja istabu.

3.

Astonas deenas wehlah Nikolaj's Demidow's un wina draugs kalejs Pehteris, pawaditi no kahda kalnu razeja, usnehma zeku us sawu dsihteni, ko tee preefch 2 gadeem ka behgli bij atstahjufchi. Rakstam, kura Keisars Nikolaju ar kaleju Pehteri peefkaita brihwlaudihm, wezais kalejs negribeja lehti tizeht; tamdeht waijadseja Demidowam lasiht to wairaf reisu winam preefchā. Tad wezajs kalejs ruhpiigi paglabaja papihri.

Tscherdinas eedsihwotaji loti isbrihnijahs, kad eeraudfija Nikolaju un wezo Pehteri. Nihnajam gubernatoram Dfonam waijadseja gribo- fcham negribofcham mihligi isturetees pret fcheem, ka no Keisara fuhhteem.

Kalnu razejs apgalwoja, ka Tscherdinas pilfehtas apgabals esot tas bagatalais ar waru un fudrabu wifā Kreewijā. Keisars loti preezajahs par tahdu Nikolaja Demidowa atradumu, un drihs ween tika strahdneeki fuhititi, kas melleja peh; metakeem.

Zars apfchinkatoja Nikolaju Demidowu bagatigi, tā ka fchis drihsā laika tapa eewehrojams wihrs Kreewijā, kas wareja melleht fewim mihlako is bagatahm kungu familijahm. Pehteris Leelaj's pats paflubinaja un isflaidroja, ka ifkatra kreetna pilfona peenahkums ir — preezees. Bet lamdeht Nikolaj's Demidow's nellaufija Keisara padomam, notika deht sawada eemesla.

Kahds wezs muifchneeks toreis dsihwoja Maslawā. Zwanowitschs Morawjewe's, tā winu fauja, mehdsā ar sawu feewu un sawu meitnu atturetees no ziteem zilwekem. Lai gan Keisars daudfreis winu pah- rahja, deht tahdas uswehshānāhs, tadfchu tas wifs mas ko lihdsēja. Jaunee eegrosijumi dsihwē winam nepatika. Winfch prata teikt, ka esot par wezu — eet skolā un tur mahzitees jaunu laiku eeradumūs. — Tā laika jaunelki weefibās ari mas eewehroja Morawjewa fkaisto meitnu Katrinu. Ifkars, kas gribeja preezees, fkatijahs peh; tahdas lihgawinas, kura puhrā dauds dsihtelauifchu nahza lihds; un dauds- reis pats Keisars lika fapreezees tahdeem zilwekem, kas eepreefch weens otru nemas nebij redsejufchi. Ja tikai bruhes tehws wareja dot puhrā waijadfigo flaitu semneeku, tad zits wifs netapa eewehrots.

Nikolaj, kas nepasina tahdas eeraschas un kam bij tif daudf pee rofas, ka newaijadseja skatitees uf bruhdes puhru, bij eemihlejees Morawjewu meitina. Jaunahs dahmas skaisums un kreetna uswe-fchanahs wiau bij ta pahrnehmuschi, ka tas atklahja Katrinai sawu mihlestibu. Schi neleedsa Demidowam pretmihlestibu, un ta tad bij deribas flehgtas. Nikolaj, kas domaja, ka wezais muishneeks jutifees laimigs, dabujis tif bagatu snotu, steidsahs tam pasnot, ka mihlelot wina meitina. Bet wezais Morawjewu neko negribeja sinah no tahdas mihlestibas. Jhsas wahrdas wiasch atraidija Nikolaju. Muishneeks teiza, ka buhschot dot sawu meitu tikai tahdam par seewu, kas tirotees pehz wezajahm Kreewu eeraschahm. Tahdu snotu wiasch wehlotees, lai tas buhtu bagats waj nabags.

Demidows loti nosfumis atstahja Morawjewu dshwofli. Scho behdigo atgadijumu wiasch neteiza neweenam zilwekam, un tas buhtu ari palizis apflehts, ja Morawjewu pais reis to nebuhtu atklahjis Keisaram. Pehteris loti faskaitahs, lai gan neko neteiza, uf wezo muishneeku, un apnehmahs palihdseht sawam mihlajam Nikolajam, ka schis dabutu sawu mihloto bruhiti.

Nikolaj Demidows bij kahda wakarâ ilgafi ar saweem draugeem fehdejis pee wiha glahses, gribedams zaur tam slahpeht sawus fird-chlus. Dtra deena wiasch nonahja pa wehlu sawa darba weeta. Bailles wiau pahrnehma, kad atrada Keisaru jau preekscha. Nikolaj gri-beja eet atpaka, un tad sinot, ka esot flims; bet firds-apfina wiau attureja no tahdeem meleem. Wiasch apnehmahs eet pee Keisara.

Kad Demidows eegahja, Pehteris fajija: „Neds, mans draugs, es jau esmu pee darba.“

„Majestet“, es esmu wainigs; wakar papreezajos ilgafi ar drau-geem un tamdeht schorihht aifgulejos!“

Keisars smeedamees usfita Nikolajam uf plezeem un fajija: „Deews lai Lew peedod! Labi Lew, ka runa pateesibu; wirs semes naw neweena zilweka, kas nenoseegtos pret Deewu!“

Pehz tam Pehteris fajija: „Klauses, mans dehs, Tu wakar preezajees ar draugeem, bet schodeen nahz man lihds kashas, kuras esmu eeluhgts!“

Demidows preezajahs par Keisara laipnibu, pateizahs tam un eesehdahs masajahs kamanas Pehterim blafus.

„Mums mahzitajs ari janem lihds!“ Pehteris runaja un lifa peectureht pee nama, kura mahzitajs dshwoja.

Wezais mahzitajs eesehdahs kamanas.

Kutshceeris usjirta sirgeem, un wisi trihs aulekscheem brauja zaur Maskawas eelahm. Peepeschi kamanas peectureja, Demidowam par leelu brihnumu, pee nama, kur Morawjewu dshwoja.

Wezais muishneeks, pahsteigts, jau ahra sagaidija Zaru un wiau pawadonus, un apwaijajahs pehz Majestetes pawehlehm.

„Zwanowitsch Morawjew“, Keisars, wiau sweiznadams, fajija, „Tawa nama ir weena bruhite; wed muhs pee tahs!“

Wezajam Morawjewam waijadseja pallausiht Keisara pawehlei; wiasch eeweda atbrautufchos weefus sema istabiza, kura wina seewa un meitina fehdeja pee ratiza. Pehteris preezajahs par tahdu tschallu mahti un meitu. „Kundse“, wiasch muishneeki nobutshodams teiza, „Tawa meita mihle manu dehlu, scho Nikolaju Demidowu, un Niko-laj mihle Tawu meitu; ari es esmu meerâ ar scho pahri, un zeru, ka Tu nepretosees wiau laulibai!“

Katrina nosarka un kaunigi nolaida azis; Morawjewu kundse wihpsnadama usskatija sawu wihru, kas pawisam bij fajuzis zaur negaidito Keisara atbraufschanu, un palozidama galwu atbildeja, ka nepretojotees.

„Tas ir brangi no Lewim!“ Zars fajija. „Un ko Tu, Zwanowitsch Morawjew, faki? Waj peenemfi par snotu to, ko Taws Keisars Lew atweda?“

Pehteris stahweja atspeedees uf sawu Spahneeschu needri, kas pirmajam ministerim reis tapat ka prastam strahdneekam dangoja pa plezeem, un usskatija wezo muishneeku ar sawahm slajahm azihm. Zeels klufums walbija istaba, pirms Morawjewu atbildeja.

„Majestet“, wiasch beidsot teiza, „wehl nemas ne-esmu domajis list prezetees sawai meitai! Pee tam es negribu tahda snota, kas naw winas fahrtas!“

„Ko Tu teizi?“ Keisars dufmigi blahwa.

„Majestet“, Demidows trihzofta balsi peesihmeja, „es luhdsu, nepuhlejatees par walti; es negribu zaur luhgschanos tift pee seewas!“

„Turi muti! zitadi —“ Pehteris, pret Demidowu pazeldams sawu needri, eelleedsahs.

„Muishneek“, es Lew ko teiffchu, wiasch lehni tahlak runaja un usfika sawu rofu tam uf plezeem, „Demidows ir gan semneeku fahrtas un bij reis dshimtsbuhfchanâ, bet wiasch ir kreetns zilweks, apdahwi-nahts ar labahm gara dahwanahm; wiasch ir eeguwees daudf no-pelnu, un es wiau mihlu. Weens spalwas wilzeens no manas rofas, un wisi semneeki, wina zilts tehwi, teef pazelti augstakâ fahrkâ nekâ Tu! Bet es gribu, ka wiasch paleel Demidows! Nu, brahlit, waj gribi, jeb negribi nemt wiau par snotu?“

Muishneeks wairs nepretojahs; wiasch krita waldineekam pee fahjahm un luhdsâ peedofschanu, ka ta bij spihdsinajees.

„Da ir Tawa laime!“ Pehteris laipni, wezo Morawjewu pazel-dams, fajija. „Un nu, zeenigs tehws“, wiasch, pagreefees uf mahzi-taju, teiza, „falaulajeet tuhlt schos abus jaunoh zilwekus, — es buhschu leezineeks!“

Un ta ari notifa. Nikolaju Demidowu ar Katrinu Morawjewu turpat uf weetas falaulaja. Tad Keisars lifa atbraukt leelas fama-nas un aibrauja ar jauno pahri un wezajeem Morawjewu uf sawu pili, kur kashu meelasts jau bij fataisfhts.

Tikai wehla wakarâ kasheneeki schkibras.

Kad jaunais pahris atwadijahs no Keisara, un Demidows ar afarahm tam pateizahs, Keisars runaja uf to schos jauhos wahrdus:

„Keisari war gan radiht laimi, bet laimi pareisi walfahht, mans dehs, ir aplaimoto peenahkums!“

Nikolaj Demidows dshwoja ar sawu kundsi laimiga lauliba un wezais kalejs Pehteris sagaidija sawa jaunakâ drauga namâ sawu pa-staraju wakarâ. Nikolaja dehs Klinsis skaitijahs pee bagatafajeem wihreem Kreewija. Keisarene Katrina I. ezehla to muishneeku fahrtâ. Demidowa pehznahzeji eeguwa beidsot firtu fahrtu, un scho familijas peeder wehl schodeen pee bagatafajahm familjahm Kreewija.

Uf Luteru swehtkeem 10. Nowemberi (29. Okto-beri) 1883. g.

(Weigums.)

3) Ka Martinsch Luters to skaidro Ewangelijuma tizibu aistahweja pret winas breefmigeem un wareneem eenaidneekem.

Dahw. ds. 116, 10. Es tizu, tapehz es runaju. Martinsch Luters wehl pawisam nebij atfinis, ka ar tahdu mahzibu pawisam bij schkibrees no pahwesta un wina basnizas. Bet tas ari ahtri notifa. 1513. g. Româ bij zehlees jaunoh pahwestis, lepnais, naudas kahrtigais Leo X.; tas gribeja leelo Pehtera basnizu buhweht, bet naudu preeksch schihs buhwes wiasch bij isgudrojees falasht, islaisdams grehku pee-dofchanas sihmes un tahs starp wiseem kristiteem lifdams pahrdot par naudu. Scho andeli Wahzsemê wiasch usdewa nekaunigam muh-kam, ar wahrdu Johann Tezel. Schis brauja aplahrt ar sawahm sih-mehm; kad wiasch nahza pee kahdas pilsehtas, tad wiasch suhtija uf to pilsehtu scho wehsti: „Deewa schehlastiba no ta swehta tehwa preeksch wahrteem!“ Tuhdat fahla swaniht ar wiseem basnizas pulsteneem; preesteri ar karogeem, rahtsklungi goda mundeeroh nahza winam pre-tim; pahwesta schehlastibas grahmatu uf samta lifena nesa preekschâ, pakakâ Tezels jahja uf lepni isgresnota sirga; pahwesta schehlastibas grahmatu peenagloja pee basnizas durwihm, pee altara kahpeena no-lifa lahdiiti ar tahm grehku peedofchanas sihmehm; pats Tezels uskappa uf kanzeli un fludinaja: ka Pestitajs sawu waldischanu atdewis pah-westam, un tam watu dewis, grehku fodibu atlaist dshweem un miru-scheem, un beidsa ar to perschinu: „kad nauda lahdiiti feds, tad dwehst-les no elles uguna lez“. Ta darija Tezels ari Ziterboka pilsehtina, ne tahki no Witenbergas; no Witenbergas ari laudis leelds baroh skrehja pee Tezela grehku peedofchanas sihmes pirkt un wairs neko negribeja dsir-deht no atgreefchanahs no grehkeem, atsaufdamees uf to, ka grehku pee-dofchanu nopirkuschi. Tad M. Luters, swehtas dufmas apskaittees, farakstija 95 pantus jeb tehses, ka grehku peedofchana noteel bes nau-das, pawelti, wiseem tizigeem, un tahs punktis peenagloja 19. Oktbr. 1517. g. pee Witenbergas pilis basnizas durwihm. Tai pascha nakti Sakfchu kurfirstam bij fajnojis, ka muhls ar leelu spalwu rakstija pee basnizas durwihm tahki lasamu rakstu, bet wina spalwa, steepusees garaki, aistika pahwesta kroni, kas fahla walfitees. Luteru tehses ahtri ispaudahs negil deenas pahr wisu Wahzsemi un Giropu. Tezels gribeja no dufmahm puschu plihst un fadedsinaja Luteru rakstu Ziter-boka tirgus plazi. Bet Luteru eenaidneeki to leetu peenesa pahwestam, ka Luters wina godu aistizis. Pahwestis pawehleja Luteram 60 deenu laika uf Romu nahkt un aishildinatees. Sakfchu kurfirsts luhdsâ, lai to leetu ismekle Wahzsemê. Tad pahwestis suhtija sawu kardinalu Rajetanu uf Augsburgu; turp ari Luteram bij janahk pretim. To augsto basnizas lungu redsedams, Luters winam godu dewa, preeksch wina zeloh nomesdamees; bet Rajetans winam bahrgi pawehleja, lai faka, ka grehlojis, wiltigu mahzibu laudis islaisdams. Luters atfau-zahs uf Deewa wahrdem, Rajetans uf-pahwesta likumeem, un brehza: eij un nerahdees wairs preeksch manahm azihm! Wehl nahza ziti pahwesta suhtiti, gribedami ar gludeneem wahrdem Luteru peedabuht, lai jel ne-aisteel Kristus weetneeka godu; Luters ari apsolijahs, ka gribot zeest klufu. Bet tee eenaidneeki to nelahwa, un flubinjaja pahwestu, kamehr schis Luteru, ka wiltigu mahzitaju, nolahdeja; neweens nedriht-steja winam paspahri, neds maises kumofu, neds uhdens malzinu dot; wina lihks bij ja-aprol ahrpus kapsehtas, wina dwehsele ellei nodota. Bet Luters, gribedams parahdiht, zil mas tam, kam Kristus flahht, jabihstahs no pahwesta lahsteem, 10. Dezbr. 1520. g., no pro-fesoreem un studenteem pawadihts, preeksch Witenbergas pilsehtas wahrteem fadedsinaja pahwesta lahstu rakstu, fajidams: tu esi to Deewa

Swehto behdinajis, lai tewi fadedsina muhschigais uguns! Un studenti dseedaja: „Deews Kungs, mehs flawejam!“ Nu pahwests Wahzu Keisaram Kahrlim V. usstahweja, lai to, ko pahwests nosodijis, no-teesà ar laizigu sodu; bet Keisars gribeja to leetu papreeksch ismekleht un aizinaja Luteru us Wormsas pilsehtu, kur us walsts sapulzes ta leeta lai taptu apspreefia, winam apsolidamees ar droschibas grahmatu, ka winsch dshwos taps palaipts us mahjahm. Gan ziti Luteram luhdja, lai turp neno-eet, jo winam notiks, ka zittahrt Gufam, kas ari ar Keisara droschibas grahmatu bij gahjis us Kofnizu, bet to mehr tas tapa fadedsinahts; bet Luters atbildeja: „Keisars mani sauz, man ja-eet; Kristus dshwo, — ja tam gribahs, winsch mani gan spehji pasargahht; tapeh; lai ari tur buhtu til dauds wellu, ka dakstinu jumdòs, es tadshu gribu eet!“ Wisas pilsehtas, kur winam bij ja-eet zaur, winsch ar leelu godu tapa usnemts un pawadihts. 16. Aprili 1521. g. Luters ebrauzà Wormsas wahrtdòs; wisas pilsehtas eelas, logi un junti bij lauschu peebahsti; wisi gribeja to muhtu redseht, kas eedrihsteejes pret augsto pahwestu zeltees. Otrà deenà winsch tapa wests walsts sapulzè. Preeksch-namà stahweja firmais kara leelslungs Frundsbergis; tas winam mihligi ar roku fita us plezeem, sajidams: „muhzin, muhzin, tu eij gruhthu zetu; bet kad tu esi droschs us sawu leetu, tad eij Deewa wahrda, — Deews tew palihdsehs!“ Sahle fehdeja Keisara majestete us augsta trona; winam aplahrt us lehnrehfleem 6 kurfürsti, 24 erzogi, 8 markgrahst, 30 bislapi un ziti augsti lungi. Widu us galbina bij saliktas wisas Lutera farakstias grahmataas. Luteram tapa prashts, waj schihs grahmataas atsiht par sawahm. To apleezinajis, winsch tahlat tapa prashts, waj gribot sawus rakstus atpakal nemt un issaziht, ka nepateesibu laudis islaidis. Luters luhdja apdomaschanas laiku lihds riht'deenai. Wisu nakti Luters pawadija nomoda un Deewa luhgshanas; otru deenu winsch atkal tapa preekschà faukts; wina waigs spihdeja, ka swehta sposchumà, un winsch isteiza: „Ja man nepeerahda ar flaidreem Deewa wahrdeem, jeb zitahm flaidri saprotamahm peerahdishanahm, ka esmu wihlees, tad mana firds ir faisita Deewa wahrtdòs; es newaru nelo nemt atpakal, jo pret sawu sinamu firdi ko dariht, ir nedroscha un bailiga leeta. Schè es stahwu; es newaru zitadi; Deews lai man palihd! Amen!“ Bakarà dauds leelungu Luteru apmelleja wina korteli, winam pateikdami par tahdu droschu leezibu. Bet pahwestneeki Keisaram usmahzahs, luhgdami, lai Luteram, kas esot apzeetinahts wiltneeks, to apsolito droschibu netura, bet winu leel fadedsinaht. Bet Keisars pastahweja us sawu wahrdu un lika Luteru ar fargeem droschi pawadiht lihds Sakschu semes robeschahm, un tur winu atlaist. Bet tè peepepsi jahnneeki leelòs gihmjòs isbruka no kruhmeem, winu gubstija un, us firgu zehluschi, ar winu auldòs jahja projam un winu noweda us zeetu pili Wartburgu. Bet tee jahnneeki bij Sakschu kurfürsta suhtiti, kas winu gribeja pasleht no eenaidneeku trakoschanas, kamehr tas bahrgais laiks pahrees. Jo Keisars, Luteru atlaidis, par winu tuhliht bij spreedis reichsachti, t. i. winam atnehmis wisas teesibas un rektes, kas Keisara pawalstneekem bij atwehletas, tà ka iflatrs, kas winu redseja, drihsteeja winu nokaut.

„Deews Kungs ir muhsu stipra pils,
Kur behdàs waram twertees!
Augsts palihgs, kas muhs nepeemils,
Pee ka mehs waram kertees!“

4) Kà Mahrtsinsch Luters Ewangelijuma draudsi stipri-
najis eeksch flaidras tizibas lihds sawai swehtajai
nahwes stundinai.

Jahn. parahd. gr. 2, 10. Est ustizigs lihds nahwei, tad es
tew doschu to dshwibas kroni. Tai watas laikà, kad Luters bij
Wartburgà, winsch nehma rokà bihbeli pahrtullot. Bet 7 mehneschus
Wartburgà lawejees, winsch eedrihsteejajs to atstahht, jo nemeerigi un
ne-apdomigi laudis bij fahluschi Witenbergà to draudsi sajault; tee
basnijàs noplehfa un salausa bides, kas tur atradahs. To dsirdejis
un bihdamees, ka to darbu, ko winsch eefahzis garà, nenobeids meesà,
Mahrtsinsch Luters kahpa firgà un jahja us Witenbergu; zeksch gahja
zaur Leipzig, kur waldija Lutera nifnakais eenaidneeks, erzogs Jor-
gis; draugi Luteram luhdja, lai nejahj zaur Leipzig, bet winsch at-
bildeja: „un ja ari 9 deenas no debeshm lihthu erzogi Juri ween, tad
es tomehr jahtu zaur Leipzig!“ Gà deenà winsch ne-aistilts nahza us
Witenbergu un tureja 8 deenas no weetas spredikus pret teem aplam-
neekem, kamehr winam isdewahs winus uswareht un isdshiht. Nu
winsch gahja pee ta darba, to Ewangelijuma draudsi apstiprinaht;
winsch eegrunteja winas deewakalposchanu, farakstidams grahmatainu,
là buhs kriiht, laulahht, lihkus pawadiht, grehtus fuhdseht, swehtu

wakarinu notureht. Deewakalposchanai par isgresnoschanu winsch sa-
gahdaja un pats sazejeja jaukas, garigas dseefmas preeksch draudses
dseedaschanas basnijàs; lihds schim katoku basnijà draudse nedseedajust
nekahdas dseefmas; par tahm jaukahm dseefmahm: Deews Kungs ir
muhsu stipra pils; Es dshlàs behdàs nosauzòs; Nu topi lihgsma, dseed
un deij; Widu paschà dshwibà; Deews patur' muhs pee tawa wahrd';
No debeshm buhs man atnest, un dauds zitahm, mums japateiz sawam
tehwam Mahrtnam Luteram. Winsch ari isrihkoja basnijàs pahrrau-
dsichanu Sakschu semè un ezehla wisas draudses deewabihjigus mah-
zitajus, kas to flaidro Ewangelijumu pareisi mahzija. Tad ari, gah-
dadams par jauno pa-audsi, eegrunteja skolas buhschanu un farakstija
abejos katkismus: maso preeksch skoleneem, discho preeksch skolota-
jeem; lai zeenà turam Lutera krahshno dahwanu, maso katkismi, kura,
ihdòs, swarigòs wahrtdòs fanemta, mums ir pee rokas flaidrà Ewan-
gelijuma mahziba, to mahzidami un flaitidami lihds sawai nahwes
stundinai, là muhsu tehws mehdsà dariht. 1524. g. nobeidsa bihbe-
les pahrtullotokochanu; pilniga pahrtullota bihbele isnahza 20 tuhst.
eksemplaròs un tapa lasta pils un buhdinàs, no mahziteem un ne-
mahziteem laudihm, tà ka wisi pasina Deewa wahrdu un peh; teem
iflatrs wareja pahrbaudiht, kura ir ta pateesigà mahziba. Klosteri
palika tufshi; muhli un nonnes dewahs atpakal dshwot zitu lauschu
pulkà. Witenbergas klosteri Luters bij palizis tas weenigais, kas
tur wehl dshwoja. Kurfürstis klosteri namu winam bij schinkojis par
dshwofli. 1524. g. winsch ari nolika muhtu apgehrbu un gehrbahs
gardòs, melndòs swahrkòs, ko wehl tagad walkà Lutera draudses mah-
zitaji, un 15. Junijà 1525. g. ari pats eedewahs laulibà ar Kata-
rinu von Bora, kas senak ari nonne bijust, ar to gribedams parah-
diht, ka laulibas kahrtà, tà no Deewa eestahdita, ir swehtaka nekà
no zilwekeem ezehtà muhtu kahrtà. Sawà laulibà Luters peedsh-
woja 6 behrus; ar laulato draugu un behrneem winsch baudija pree-
kus un behdas, parahdidams, là Deews japagodina ari mahjas buh-
shana. Us laulato draugu un behrneem flaitidamees, winsch daschu-
reis sazija: „nu til atsihtu, zit bagataks esmu par pahwestu un wina
preestereem!“ Teem bij jadsihwo bes seewas un behrneem. 1529. g.,
no pahwesta mudinahts, Keisars atkal notureja walsts sapulzi Speieres
pilsehtà, un tur gribeja aisleeht Lutereescheem sawu tizibu lopt un
deewakalposchanu notureht; bet tam pretojajs jeb protestereja Ewan-
gelijuma tizigee walsts sapulzes lojekt: 6 firsti un 14 pilsehtas, un ta-
peh; winus nosauza par protestanteem. 1530. g. atkal tapa notureta
walsts sapulze Augsburgas pilsehtà; tè islasija preekschà un eefneedsa
Keisara rokàs 25. Junijà Ewangelijuma tizigee firsti un pilsehtas
tizibas apleezinaschanu, ko sauz par Augsburgas tizibu, un ko Fihlips
Melanchtons bij farakstijis. Luters ap to brihdi bij Koburgà, kur
winsch ne-apnizis Deewu luhdja, lai tas tizibas apleezinaschanas
darbs labi isdodahs; us Augsburgu winsch nedrihsteeja eet, jo winsch
wehl nebij no reichsachtes islasis. Dauds no teem augsteem lungeem,
kas lihds schim Lutera mahzibai bij par pretineekem bijusch, scho ti-
zibas apleezinaschanu dsirdejuschi, palika winai par draugeem. Baieru
erzogs waizaja kahdam augsti mahzitam katoku mahzitajam, waj ap-
nemotees no swehteem raksteem peerahdiht, ka tas esot kahda nepa-
teesiba. Schis atbildeja: „no bihbeles gan nè, bet no basnijàs tehwu
raksteem!“ Tad erzogs sazija: „Tad saprotams, ka Lutereeschi stahw
eeksch Deewa wahrdeem, bet mehs blakam!“

Luters karsti bij puhlejees un strahdajis sawu muhsu, to spehku
pee ta darba no Deewa smeheles us saweem zekeem, ihsteni pastahwigs
Deewa luhdsejs, bet ari ahtri sawu spehku bij istehrejis. Azis bij
tumshas metuschahs, tilai wehl spihdedamas, kad winsch teiza spre-
diki; ari dauds winam bij jazeesch ar galwas- un kruhschu fahpehm.
1546. g. 18. Februari winsch aisgahja sawa Deewa preekschà, 63
gadus wezs palizis. Winsch nomira Gislebenè, kur ari bij dsimis.
Manselda grahst winu turp bij aizinajusch, winu luhgdami, lai
starp wineem kahdu stridus leetu isshkir. Luters jau bij fahlimis,
bet tomehr negribeja to aizinashanu pamest nepalklaustu, sajidams:
„Es eeschu sawus mihkos grahsus salihdsinaht; tad es nolikschu schihs
sawas nodilushas meesas kahrpeem par baribu!“ Aukstà pawafara
laikà wehl sa-anksteejes, winsch Gislebenè atnahza pawisam wahjsh;
sawu darbu nobeidsis nogulahs, bet no leelahm fahpehm nespehdams
gultà guleht, staigaja pa istabu, fewim preekschà sajidams schos wahr-
dus: „Til koti Deews to pasauli mihlejis, ka winsch sawu paschu
Dehlu dewis. Tehws, es pawehlu sawu garu tawàs rokàs!“ Tad
atkal apgulees aismiga, bet atkal atmudahs. Draugi stahweja ap
wina gultu, gribedami winu eepreezinaht; tad wina amata beedrs,
Jonas, winu usrunaja: „Zeenigs tehws, waj juhs gribat nomirt us

Jesu Kristu un wina mahzibu, ko esat fludinajufchi?" Winsch atbildeja: „Ja“! greefahs pret feenu un islaida fawu garu. Wina lihki pawadija ar leelu godu us Witenbergu, fur wina glabaja Witenbergas pils basniza, tai pascha weeta, fur fawu muhschu to Deewa wahrdu fludinajis.

„Al fwehtais Garo, mehs luhdsamees,
Dod Deewam ween ustizetees!
Kad atstahnt buhs fcho behdu sem',
Muhs tawâ glabafchanâ nem!
Kungs schehlo muhs!“

Deews fawam ustizigam kalpam to dschwibas kroni dewis! Bet mehs, wina dschwibas galu usluhkojufchi, lai staigajam wina tizibas pehdâs. Jesus Kristus tas pats schodeen, wakar un muhschigi!

Mums ir peesuhthits schis raksts:

Luhdsu zeen. „Latw. Awischi“ redakziju, fcho manu rakstu, kas fewischla eemepla deht drufku nosebojees, fawâ lapâ usnemt.

Utsauzeens fchi gada wispahrigahs lauffskolotaju konferenzes aprakstijam Draweneeka lungam.

Esmu reis ar ihgnumu noklausijees, zil nepeeklahjigi zittahrt kahds kaiminsch no kahsu dschwibem stahstija, kurâs ari es biju bijis un wisu koschi un pa godam biju atradis. Bet mans kaiminsch teizahs, tur ne ehst, ne dsert nedabujis. Winsch wainoja fcho un wainoja to.

Tahdam wainotajam lihdsigs ir daschs awischi sinotajs, kas usnemahs ne ween wehstihst, bet ari pahrspreest, ko kahdâ atklastâ weeta dsirdejis un redsejis. Sinams, winsch raksta, zil pats fajehds, bet winsch dauds neewâ un teesâ, apwihpsno un dod no fewis padomus, zeredams, ka esot ko gudru un godam padarijis. Buhtu gudraki tahdam kritikim muguru atgreest, t. i. klusu zeest un atkaut winam gekotees. Tomehr kahd'reis derehs winam speegeli rahdiht, lai winsch pats fewi mahzahs pasihst, — un lai dabon sinahst, ko ziti pee wina reds un no wina tur. Runaschu bes lihdsibas. Tahds awischi sinotajs, kahds Draweneeka fgs, Leepajas awise „Latweeti“ un Rihgas awise „Baltijas Wehstnesi“ aprakstija fchi gada skolotaju konferenzi Jelgawâ. Winsch reisu reisahm tur aisker muhsu augsti zeenito schulrahtu Buscha lungu; winsch ne-eerehs, ka schis lungs naw latwischi runajis. Kursemes skolotajeem ir sinams (sinotajam tas tadfchu ari naw noslehpums), ka Buscha lungam, lihds schim starp Kreeweem un Wahzeem strahdajot, Latweeschu waloda neweizahs. Ko tad nu wairak par to leetu runahst un schehlotees! Skolotajeem jau peeteel ar to, ka zeen. Buscha lungs pats 25 gadus skolotajs bijis, un ir skolu draugs un skolotaju fuhribu pasinejs; tadeht ari wineem buhs tehwischligs padoma dewejs un aistahwetajis. Par to skolotaju wairums loti preezajahs.

Bet nu gribeju parahdiht, kahdâ wihse schis sinotajs „Latweeti“ konferenzes preekschlasijumus apraksta un apspreech; winsch raksta ta: „Otrais preekschlasijums bija par tehmatu: „Ueber die Verhütung des Mißbrauchs des Geschlechtstriebes“ (latwischi: par issargaschanu no fleepeneem jaunibas grehkeem). Sinotajs peeleel pats fawu gudribu klahst, rakstidams: „Buhtu winsch (Schönbergis) peelizis wehl kahdu pahri genetiwu, par peemehru — —: „der Kinder der Schule“. Kad Draweneeka lungam konferenzi buhtu kahds zilweks fazijis: „Kaut jel Zuh's buhtu eeschuwufchi faweem swahrkeem ne diwi, bet ischetras rindas pumpu (knopju)“, tad, kas sin, waj nebuhtu atbildejis tahdam gudrineekam: „Draugs, Tu gan gribi mani issobot, bet Tu israhdi pats fawu gekibu“. — Tahda atbilde teescham pareisa. Tâ tad nu ari sinotajs juht, kahdu atbildi winsch no manis buhtu pelnijis.

Wehl schis wehstijahs tahlak raksta: „Luhdal pehz wina (Schönberga) iszehlahs weens no ahrsemneeklaem, kahds Bruhsis, preezigs,“) ka winam gadijees isdewigs brihdis,“) un runaja kahdu pusstundu par fcho paschu tehmatu. Wisu to, kas tam „Bruhsim“ par godu bij peeminams, sinotajs grih likt nowahrtâ; bet rau! winsch to naw fapratiss isweizigi isdariht. Kur winsch bij domajis otru nokeshiht, tur winsch to netihfchi appuschkojis un pagodinajis, fazidams, ka winsch (Bruhsis) pusstundas par fcho paschu tehmatu runajis. Redf, kahds ismanigs un attapigs tas „Bruhsis“! — un skolotajeem wina runa loti patika, kas, sinams, sinotajam atkal reebj, ka fchee prah-tigi wihri godu padewufchi tam, kam gods nahkajs.

*) No kam tad sinotajs nolent, ta Bruhsis bijis preezigs?
**) Kadehl Draweneeka lungs ne-eewehroja kahds isdewigus brihschus, no fewis ko laba preekschâ zelt? Saitam winam rahdahs, ka wainot ir weeglati, nekâ labati isdariht.

Bet lastaji no Draweneeka lunga apraksta nedabon sinahst, kas tas par „Bruhsim“ bijis. Tad nu man jateiz, ko sinotajam fritahs teikt: Schis „Bruhsis“ bij seminara skolotajs, tad nu skolotaju skolmeisteris, godahs firmgalwis, kas muhsu konferenzi ka weefis apzeemoja un, ka febal fazija, zaur abeem Wahzu walodâ preekschâ nestem preekschlasijumeem un tehmateem gluschi zitadu eespaidu no Kursemes lauffskolotajeem mahjâs pahrnefischot, nekâ winsch fche bij zerejis atrast.

Knoopa tehws („Knoope“ ir wina wahrds), ka ihsts paidagogs jeb behrnu audsinotajs, to mineto tehmatu par til swarigu atfina, ka winsch ar aifgrahbtu firdi un dedfgeem wahrdeem Schönberga preekschmetu paplaschinaja, fawus peedfshwojumus istahstidams, 1/2 stundu us fapulzi runaja, un fapulze klausijahs ar atwehrtahm aushm us firmgalwja wahrdeem, kas tam ka straume pahrluhpahm pluhda. Sapulze israhdijahs pateiziga par firmgalwja pamahzifchanahm; bet Draweneeka lungs wisu isloba kaunâ prahdâ, issobodams. Protams, kad Draweneeka lungam buhtu bijust waka un data, — winsch gan to „Bruhsim“ buhtu zitadi meelojis! ...

Wehl zitu padomu sinotajs dod, rakstidams: „Man leelahs, ka pilsehtâ gan schis nelabums par dauds jau eeweesees, bet us laukeem gan to mas ween pasihst,“) ka to no daudseem amata beedreem esmu dsirdejis apleezinam. Tapehz ari pawisam nederigs par to leetu tagad rakstihst. „Man muß den Teufel nicht an die Wand malen!“

Saitam tad til derehs rakstihst un runahst, ka d sinotajs to par derigu atfihst. Bet kad tas buhs?! Sinotajs deewsgan klaiji israhda fawâ rakstâ, zil kails un tulfchs winsch atrodahs paidagogiskâ sinâ. Winsch naw ne to wirsrahtu ar diweem genetiwem „Verhütung des Mißbrauchs des Geschlechtstriebes“ paidagogiskâ grahmata lasijis. Sinotajs peeskaitams pee tahdeem gudrineekem, kas faka: „Pee mums us semehm uguns sprizes, bos-ahkus, uhdens spannus, trepes (deht uguns grehka) neder jeb newaijag gahdaht, — pee mums mas deg! „Man muß den Teufel nicht an die Wand malen!“ (Latwischi: „Kad wellu minefi, tad wels buhs klahst, — jeb nebuhs spopot!“ — Tâ faka Draweneeka lungs. Tâ tad pehz schis logikas buhs gudraki, deht issargaschanahs no uguns grehka, neruhpinatees; kad ruhpinafees, tad jo drihs degs, bet kad neruhpinafees, tad nedegs, jeb ari: tad jau laika deewsgan us dschwichanu fataifitees, kad jau deg. Jhsti wihra padoms no Draweneeka lunga!

Bet ko Draweneeka lungs pee tam fazihst: Jhst pehz konferenzes es dabuju wehstuli no kahda man gluschi swescha lunga, Kursemes dehla, kas tagad Kreewijâ dschwwo. Winsch pateizahs manim ar dedfgeem wahrdeem, rakstidams: „Es biju laimigs par Zuh'su preekschlikumu Kursemes treschâ wispahrigâ skolotaju fapulze Jelgawâ ...“ Sweschais istahstia, ka winsch 14 gadus wezs buhdams, pagasta skolâ eedams, it pats no fewis kaunâ eeradumâ eekritis, to par neeku turejis, bet febal zeetis un wahrdsis pee meefas un gara. Aprinka-skolu apmekledams, fazjis fawam inspektorim par fawu ne-isprotamo fehrigu gaustees, bet welti: neweens wina nesapratiss un nepamahzijis, lihdi beidsot dabujis to teizamo grahmataku „Jaunibas eenaidneeks“, latwischi no Wihstug, rokâ. Schi grahmataku winam azis atwehrusi ... Sweschais rakstijahs issauz: „Zuh's, skolotaji un audsinotaji, juhs, tehwi un mahtes, ja jums zilweku labklahfchana, tiziba un muhschiba dahrgi, fwehti wahrdi, tad us fcho kaunumu ar wisleelako usmanibu luhkojeet! Jo kad engeli un debes gari waretu raudahst, — teescham par fcheem grehkeem wina asaras wiswairak tezetu!“ ...

Ja Deews wehlehs — zeru tahs dabutahs wehstules un fina's nahkofchâ fapulze zelt preekschâ, lai skolotaji reds, ka ar fcho leetu — ko Draweneeka lungs tura par newaijadfigu — ihsti iraid.

Ghr. Schönberg.

*) Ar to pasihfchanu eet ta: ir pat daschs tehws fawa pascha behrta meefas wahribu nepasihst. Tâ nupat dabuju rakstihst kahdam fawa skolneeka tehwan, arig winsch sinâ, ka wina behlinam ir zirknishu bruta (Geistenbruch). Tehws dihwodamees atraksta, no tam nelo nesinot. Kâ es to eerandfijis. Gerandfiju pee masgaschanahs.

Latw. Aw. redaktor: J. Weide.

Basnizas un skolas siņas.

Weens Kungs, weena kristiba, weena tiziba.

Rahditajs: Lutera fwehtkōs 2c. Siņas. Judsons un Anna.
Zelgawas kurlmehmo skolai par labu 2c.

Lutera fwehtkōs, 29. Oktoberi 1883. g.

(Nakstihis Muzawā no Chr. Sch—g.)

Klau! pulkstens fkan — no torna swan
Geksch wifahm Lut'ru draudsehm;
Jo Deews tahs wad' — jau simteem gad'
Uf dauds un dauds pa-audsehm.

Ne Luteram, kà zilwekam,
Mehs fwehtku deenu fwinam,
Bet Deewinam, — Wisaugstakam,
Mehs godu dodam — Winam.

Tehws Luteris ir raifijis
It smagas wehrgu faites;
Jo pahwestis augstis — par fwehto faukts,
Bij faistij's kauschu gaites.

* * *

Waj reds' to muhku Tezeli,
Bar naudu peedod grehkus. —
Tee leedsa lasiht bibbeli
Un peeluhgt lika fwehtus*)!

Luhf', Deewinsch isreds zilweku,
Kas semōs laudis dsmis,
Geksch Salkschu semes Lutera —;
Tas tumfiba naw rimis!

Pee Witenbergas basnizas
La strihdu uguns zehlahs
Un schahwa gaischas leesminas,
Pahr wifahm semehm wehlahs.

To droschu muhku Wormfā fauz
Uf augstu, asu teefu;
Winsch tizigs, duhschigs projam brauz,
Kur keisars spreesch to lectu.

Dur bareem laudis winu gaid', —
Uf jumteem lahpt tee trauga;
Gan eenaidneeki winu spaid',
Bet tizigs winsch issauza:

*) Katolu tizibā peesauz apustulus un zitus fwehtus par aif-
luhdsjeem pee Deewa.

„Gē stahwu schē — newaru tē
To flaidru mahzib' kaweht.
Deews palihds man, kad gruhti gan,
To pateesib' aifstahweht!“

To „Amen“ Deews dsird it pateef',
Kō Luters peekeef galā;
Tā pretineeks, augstis pahwestneeks,
To dabu atlaift wakā.

„Tam Deewa wahrdam nebuhs rimt,
Lai trako, kam tihl trakot.
Deews neliks fawai laiwai grimt,
Glahbs to jeb wahrdu fakot!“

Tā notika — un palika,
Kā Luters fludinaja;
Tas Deewa wahrds — til spehzigs, dahrgs,
Tos laudis mudinaja.

Kau, skolas zel, un mahksla sek,
Tas Deewa wahrds nahf godā;
Nu mahni kriht, kur gaisma miht,
Un tizigs nenahf fodā.

Jo Jesus Kristis, kas krusstā sists,
Tos grehkus wifseem deldej's, —
Kas eeksch to tiz, tam newaij zits,
Kam tiziba, — tas geldehs!

* * *

Bet Tewim, tehwan Luteram,
Kas dufi sen eeksch kapa, —
Dauds pulkeem*) mehš Tew pateizam,
Ka mums schis labums tapa.

Tapehz mehš Deewu flawejam,
Kā wina isredseti; —
Lai Winam taifni kalpojām,
Tad waram nomirt fwehti!

*) Wifā pašaulē atrobahs 42 miš. Lutera ewangelijuma ti-
zigo.

S i n a s.

Jf Engures draudses. Jau isgahjuschá seemá tika Awisēs sīnōts, ka Engures draudses mahžitajš Wilhelm von Bahdera lgs, kas pilnūs 29 gadūs fcho draudsi uszihtigi kōpis, ir par mahžitaju us Jaun-Auzes draudsi aizinahts.

Kad nu Jaun-Auzes mahžitaja dšihwojara: à ehka bija gruntigi japahr labo, tad ari zeen. mahžitajš newareja ahtraki turp dotees, kamehr eesahktais buhwes darbš galigi tapa pabeigts. Mums Engurneekem bija tas preeks, sawu mihto mahžitaju schini wafarà wehl pee few redseht un Deewa wahrduš no wina mutes klaufitees.

Regaidot ari ta deena atnahza, kur zeen. mahžitajš Engures draudsei wehstija, ka 21. Augusta deenà sawu beidsamo sprediki fajisshot.

Engures zeemneeki, gruhto schkiršchanos eewehrodami, bija us to deenu sawu mihto Deewa namu ar meijahm, kromeem un jaukahm pukehm gresnojuschi, gribedami zaur to sawu dšiki fajusto pateizibu, par wina daudš un daschkahrtigeem puhlineem pee draudses kopschanas, jau ahriigi parahdiht.

Deena bija jauka. Basniza bija schini deenà ar laudihm no tuwenes un tahlenes pahrpildita.

Tiklab spredikis, kà ari beidsamee atwadischanahs wahrdi nahza no mihtà gana firdš, un tapat ari gahja draudsei pee firdš. Gan neweena ašš ne-atradahs, kura ruhktas schkiršchanahs asaras pahr waigeem neritinaja.

Behz pabeigteem swehtischanas wahrdeem Engures draudses skolotajš un ehrgelneekš, no daudš draudses lozektēem un Engures pagasta wežakà Lohnfeldta lga usajinahts, issajija mihtam draudses ganam dšiki fajustu pateizibu par wiseem teem daudseem un daschkahrtigeem darbeem un puhlineem, ar kureem winsch 29 gadus pee draudses kopschanas uszihtigi un nepeekufis strahdajis. Turklaht noluhgdams wisu, ar ko draudse daschu reisi buhtu mihtam ganam preti darijusi, un wehledams, lai tas Kungs, tas stiprais Jehlaba Deews, swehti wina iseeschanu no schihš draudses un wina ee-eeschanu jaunà draudse.

Behz nodseedatas dseefmas zeen. mahžitajš atbildeja draudsei ar weztehwa Jehlaba wahrdeem: Kungs, es esmu mas pret wisahm apscheloschanahm un wisas peetizibas, ko tu sawam kalpam esi parahrdijis. — Pateizahs skolotajam un ehrgelneekam par wisu peetizibu, kuru winsch 23 gadus tiklab Deewa namà, kà skolas namà kopà strahdajot parahrdijis.

Ar gruhtu firdi daschi draudses lozektē 9. Septemberi mahžitaja muischá sapulzejahs, sawu mihto draudses ganu no mihtahs, wezahs weetas iswadiht.

Engures mahžitaja muischa knapu pahrtiku atmet, un jau gan ir, paredsams, ka mums daschu gadu, itin kà muhsu kaiminu draudsei Balgalē, buhs bef sawa ihpascha mahžitaja japahrteel.

Zit gruhti muhsu draudse zaur zeen. mahžitaja aiseeschanu ir peemeleta, to esam jau schini ihfà laikà stipri manijuschi; tadeht mehš no firdš luhdšamees:

Kungs Jesu, Tu nu gahdà patš,

Ka nenahk Tawai draudsei badš;

Dod dšihwib's maifi tulknesi, —

Suht' tawa wahrda wehstnesi! J. W—n.

No Afares. Kà wisas skolas, tà ari Afares skolà rihkojahs skolas behrni jau daschas deenas eepreekschu us Lutera 400 g. dšimschanas deenu. Meitas wija kroms, schini taisija lukturus un skolotaji weda kahrtibu, kur un kà katrai leetai waijag stahweht. Kad atnahza 28. Oktoberis, tad stahweja wisš skolas namš tiklab no eeksch, kà no ahrpuses ar daschadeem wijumeem, kromeem un karogeem gresni puschkots. — Pulksten 11ds pusd. eesahkshs pehz dota programa skolas swehtki: tika dseedahs un preekschà lasihts par Lutera dšihwes gahjumu, darboschanos un wina nopelneem. Tai paschà brihdi Wittenheim-Susejas leelmahte, baronene v. Stempel, skolai atsuhtija jauku Lutera bildi, apseltitā rahmi, kas tapa skolas istabà uskahrta. Kad jau wafars metahs, tad tapa wisi skolas nama logi un leewenes (weranda) ar daudš swezechm un daschadahm lampahm apgaismoti; wisš namš, no wirsus lihds apalschai, mirdseja un spihdeja daschadās ugunis, tà kà ar swaigšnehm apbehts. Wirs werandas, pee pascha gehwela loga, bij peestiprinahts leels transparents, kur ar leeleem bokstabeem stahweja rakstihš: „Martina Lutera 400 g. dšimschanas deena“. Kaut ari leetus eesahka pa druskai flazinah, tad tomehr laudis pulkeem skolas preekschà lasijahs, par skolas jauko apgaismoschanu un puschkofchanu preezatees. Pa tam bij ari Afares jauktais dseedataju koris eera-dees un nodseedaja daschas 4-balfigas dseefmas. Kad jau swezes un lampas pee beigahm bij un eesahka pa weenai apdšist, tad ari laudis sahka us mahjahm dotees, issajidami to wehleschanos: „Ak, kaut ik gadus waretu tahdus jaukus swehtkus fwineht; — tee paliks teescham ilgi peeminà!“ J. S—brg.

Judsons un Anna.

(Satwiſti no Alex Wintera).

(Beiguns.)

6.

Atſwabinaschana.

Kahdu deenu, pehz laba ilga laika, atnahſt pawehle no Keisara, ka Judsonam tuhliſt uſ Awu ir ja-eet. Birmanu ſaldati un Anna ar maſo Mariju to pawada. Bet kam tad Keisaram waijadſeja Judſona? Tas bij ta:

Birmanu armijas bij weena pehz otras no Angteem ſakautas un iſputinatas; un ſchee nu nahza Awai arween klahſtaku un klahſtaku. No eefahkuma lepnais waldineeks to negribeja nemas tizeht; bet beidsot bij jatiſ. Ruhpes, ka winſch tiktu no ſawa „ſelta“ trona noſweeſts, nedewa tam nemas meera, ta ka winſch beidsot ſadomaja no Angteem meeru luhgt. Kad nu winam neweena tahda nebij, kas buhtu par angliſki mahjeiſ, tad tam bij jagreeſchahs pee Judſona. Schim nu waijadſeja lihds ar daſcheem Birmanu walſts-wihreem uſ Anglu lehgeri ſteigtees, lai tur par tulkku buhtu. — Newaijaga domahſt, ka wina liktenis tika zaur to paweeqli-nahts; ne buht ne, — ar wina wehlarweenu ka ar zeetumneeku apgahjabs, un wina ka zeetumneeku tureja. Pa naktihm tam waijadſeja apakſch klaijas debefs guleht, un tam nebij ne apſegas, ar ko apſegtees. — Uſ tahdu wiſſi winſch palika til flims un neſtiſps, ka newareja ne uſ kahjahm wairs noſtahweht. Un tadſchu tam waijadſeja 6 nedekas pee wiſahm ſarunahm buht par tulkku. Bet tas ſw. Gars winam dewa ſpehku.

Wina laulatà draudſene palika Awà. Wina nemas neſinaja, ka Judsonam klahjabs. Schi neſinaſchana peeweda winai atkal ſlimibu. Bij atkal behdu un waimanu pilnas deenas. Par laimi wehl winas ažu raugu, to maſo, mihto Mariju, kahda Portugiſeefchu dahma pee ſewis uſnehma.

Beidsot winas ſlimiba palika til ſtipra, ka ta pawifam beſ ſamanas un ſapraſchanas palika. Jau katrs domaja, ka wina wairs nezelfees. — Bet kur behdas ir wiſleelakas, tur Deewa palihdsiba ir turu klahſt. Wehl nebij winas ſtunda nahkuſi. Pehz wairak mehneſcheem wina jau wareja gultu atſtaht.

Nu ari reiſ pahrnahza Judſons lihds ar teem ziteem no lehgera un paſnoja, ko Angli pee meera lihghſchanas no Keisara pagehreja. Bij gan ſtingras praſſchanas — un aiſnehma Keisara „ſelta“ godu un waru. Koti duſmigs palizis, winſch pawehleja

Judſonu atkal zeetumà meſt un ſaru weſt tahtak. Bet wezais pilſehtas galwa — lai Deews winam to muhſchibà bagatigi atmakſà! — nehma, Keisaram neſinot, Judſonu un Annu ſawà namà, un par teem gahdaja. Pa tam Angli nebij tahtu no galwas pilſehtas. Awà nu radahs leelas juſas. Paſcham „ſelta“ Keisaram waijadſeja paſemotees. Winſch nu bij ar meeru, ko ween til Angli pagehreja. Meers tapa noſlehgtis — un pehz til ilga moku, behdu un waimanu laika tapa Judſons lihds ar wiſeem ziteem baltajeem no zeetuma iſlaiſti. Schi bij ne-iſſakama, nekad ne-aiſmirſtama preeka deena. Ar pateizibas aſarahm azis Judſons ar ſawu dahrgo laulato draudſeni ſteidsahs Anglu lehgeri, kur tee tika no eenaidneekeem laipni uſnemti. No turenas wini ſteidsahs pa Zrawadi upi uſ juhrmalas pilſehtu Rangunū, — uſ to paſchu, kur wini jau bij bijuſchi no Amerikas nahkdami. Ak, ka tur wini tam Rungam par to brihniſchliigo iſglahbſchānu pateizahs!

Bet Anna, ta til dauds pahrbauditā Anna, nemas nedomaja, ka wina jo drihs no ſchihſ behdu eeleijas uſ wina preeka debefi pazelta un ta pawifam no ſchihm behdahm tiks iſglahbta! Winas zentigam, uſzihtigam wihrām buhtu labaki patizis, kad tas ſw. ewangelijums Birmanus buhtu uſwarejis un ne wiſ Angli. Tapehz tam nebij nekahda meera Rangunà; winſch ſteidsahs atkal uſ Awu, lamehr tur wehl bij Anglu kara pulki. Winſch zereja ar laipnā Anglu kara wadona peepalihdsibu no Keisara iſluhgt atkaufchānu, to ewangelijumu Birnā wiſpahrigi un atklahti ſludinahſt.

5. Julijā 1824. gadā winſch atwadijabs no ſawa behrna un ſawas laulatahs draudſenes. Waj winam nahza prahtā, ka winſch toſ wairs ne-redſehs?

Ar wina nodoma panahbſchānu tam pagahja Awà wairak mehneſchu. Kahdā deenā tam peeneſs grahmatu — ar melnu ſeegeli. Neko labu neparedſedams, winſch to ar trihzoſchahm rokahm uſplehſch. Grahmata ir no kahda miſionara Rangunā rakſita. Winſch laſa, un nobahl: „Kas jau til dauds ir zeetis un beſ lurneſchanas panefis, ka Juhs, un kas uſ to Rungu Jeſu Kriſtu ta palaiſchahs, ka Juhs, tam es gan wareſchu ſcho behdu ſinu pawehſtiht: Jums wairs naw laulatahs draudſenes. Schi mehneſcha (Oktobera) eefahkumā wina atkal ar drudſi ſaſirga. Juhsu uſtizigakais draugs, dakteris Priſe, un mehſ ziti to zil ween waredami apkopahm. Priſe

arween wehl zereja, ka wina atspirgš. Bet 20. Oktoberti flimiba bij fasneegusti augstako lahpeenu; tē nu israhdijahš wisa daktera faprafšana par welti. 23. Oktoberti no rihta wina runaja beidsamo reisi. No ta laika wina guleja bes famanas klusi un meerigi. 24. Oktoberti, pulksten 8ds wakarā, wina klusi un faldi eemiga — us muhschibu. 28. Oktoberti tika no dauds laudihm un no wiseem Giropeeschu ofizeereem, kas ir Mangunā, us beidsamo dufas weetinu pawadita. Mehš wina paglabajahm juhrmalā, ne tahtu no tahš weetas, kur wina fchē atnahldama islahpa. Ap to kapu es aptaisiju dselsš fehtinu, lai netiktu apflahdehts. Mehš peenehmahm maso Mariju pee fewim, un lai gan ari wina ir flima, tad tomehr zeram, ka wina pamasam paliks spirgtaka.

At, tu nabaga laulatais draugs, wehl tew to atuehma, pee ka tu wareji katrā fuhrà likstā peeglaustees un apmeerinaschanu atrašt. Ne-ismifees! Ne-faki wis ar Zjabu: „lai ir nolahdeta ta stunda, kad es peedsimu!“ — bet us augschu azis un rokas pazeldams faki: „Tas Kungs ir dewis, tas Kungs ir nehmis, ta Kunga wahrds lai ir flawehts!“

Un winsch ari neschaubijahš fawā tizibā. Ar no behdahm koti fagraustu firdi winsch steidsahš us Mangunu pee winas — kapa. Bet tē wina fagaidija jaunās behdas: wina mihtā meitina fahka pehz mahtes miršanas, kà jauna, til-ko usplankusi pukite, atkal nowihst; — un pehz mas mehnescheem ir winas aukstahš, stihwahš meefinas guldija mahtei blakam.

Nu palika Judsons, kà koks bes sara, weens patš — leelajā pasaulēs meschā. Tur nu winsch stahw, rokas lausidams; tur nu winsch ar fawahm asarahm flazina tahš smulahš pukites us mahtes un meitas — fawu abu mihto — kapa. Wehlefim lihds ar wina, lai nu gut faldi, netrauzeti fchee abi pee tahta juhras krašta, lihds ta Kunga balsš tos fauks un pahrzels no fatruhdeschanas us to preeka mahjofli, ko winsch jau wehl preeksch pasaulēs dibinaschanas ir fataisijis teem, kas wina mihto.

Nedsi, tahdas molas, tahdas fahpes wini ir deht to nabagu paganu atgreeschanahš pee kristigas tizibas zeetuschi. Wini ir to labako upuri — weenu falaustu un fagraustu firdi — tam Kungam nesuschi.

Laimigā Anna Judson, Tu fehji ar behdahm un asarahm, tu plausti ar preeku un lihgschibu! Tu nogahji turp; zeeti, panesi; Tawi publini tiks fwehtiti.

Ari Tu esi dauds awis pee ta ihstena gana atgreesusti; ari Tu esi palihdsejusi gahdaht, ka buhtu: „weens gans un weens ganams pulks“.

Un Tu, mihtais lasitajš, Tu nu gan redseji, kà fchee ir strahdajuschu preeksch ta ihstena gana; bet nu nahk ta jautaschana: ko Tu dari, lai pagani, kas grehtu tumšibā, tiktu zaur to fw. ewangelijumu pee Kristus gaismas westi?! Apdomā labi! Apdomā, ka wini aibildinasees pastarā deenā: „Kungs! mehš Tawi nepasinahm!“ Un Tu to Kungu pasihsti; Tu fini, ko winsch ir pawehlejis, fazidams: „... eita un darait par mahzektēem wisus laudis, tos kristidami eelsch Deewa ta Tehwa, ta Dehla un ta Swehta Gara wahrda“ u. t. j. pr.

Zelgawas kurlmehmo skolai par labu

fchi gada Oktobera mehnesi schahdas dahwanas ir eenahstufchas:

Zaur mahzitaju Beitana fgu no Wirzawas draudses 22 rubl.; zaur mahz. Neturalata fgu no Detmeringes drauds. 1 rubl., no B. K. 2 rubl.; zaur prahwestu Hillnera fgu no Landes-Ushawas drauds. 4 rubl.; zaur mahz. Brasches fgu no Nihzas dr. 40 rubl.; zaur prahwestu Wagnera fgu no Sezes drauds. 3 rubl.; zaur mahz. Seeberga fgu no Dobeles drauds. 35 rubl. 55 kap.; zaur mahz. Raedera fgu no Muischuzeeema drauds. 7 rubl., no Lipaitu drauds. 1 rubl. 50 kap., no Snehpeles drauds. 1 rubl., no Alsputes drauds. 10 rubl., no Rendas drauds. 4 rubl. 50 kap.; zaur mahz. Jürgensohna fgu no Tukumā Latw. drauds. 8 rubl.; zaur mahz. Otto fgu no Ehdoles drauds. 13 rubl. 50 kap.; zaur mahz. Czernay fgu no Saldus drauds. 17 rubl.; zaur K. Upmana fgu, atlikums no isgahjuma satumds Semitē, 5 rubl.

Wiseem scheem dahwanu dewejeem firsnigas pateizibas!

Isgahjuscho gadu daschi faimneeki bij til laipni, apdahwinahnt mineto skolu ar kahdu wesumu falmu. Tapat ari schogad winai falmu ir waijadsijs un par dahrgu naudu japehrk; tamdeht kurlmehmo skola ari schahdas dahwanas ar firsnigako pateizibu peenemtu. Ja zeen. semkopji buhtu til laipni un eewehrotu scho luhgumu, tad peetiktu, kad wini til pasinotu nonemšanas weetu; no kurlmehmo skolas aissuhstitu falmēem pakal un kwieteretu wehlat par schahdahm dahwanahm „Latw. Awisēs“. Skolas preekschneeziba.

Abditajs: Par spreijahm. Daba 2c. Sobreji kà
wehshofchanas khd/eklis.

Par spreijahm.

Par spreijahm fauzam katru ahdas fakarse-
fchanu firgeem pee kahjahm, un ihpafchi wehshu-
jeb krona un pinelku jeb ari zeku lokamàs
weetàs. Schi fehriga usnahk firgeem flapjòs
gadòs, kad zeki ir dublaini un famirkufchi, un
ari, kad toš gana pastahwigi us flapjahm ga-
nibahm. Schogad mums bij flapja mafara
jeb flapjisch gadòs; tapehz jabihstahs, ka schi
fehriga nepeemelle muhsu firgus. Zeram ari,
ka darisim faweem zeen. lafitajeem pa praham,
kad par scho firgu flimibu kahdus wahrdus
rakstam un fakam, kà to war glahbt un no
tahs issfargatees.

Spreiju fehriga jeb flimiba ir daschada.
Weenu fauz par fargafchanas spreijahm jeb
ari firgu bakahm; tad ir netihrumu jeb skrambu
spreijas un brantes spreijas. Issfargafchanas
spreijas jeb firgu bakas parahdahs reti, un wis-
wairak pee jauneem firgeem. Jaunakòs laikòs
ir ari redsehts, ka schihs spreijas usnahlot wi-
fam firgu pulkam, un tahdà wihse israhdotees
par lipigu flimibu. Winas parahdahs firgeem
pee kahju apakschejeem lozektèem kà masas tuls-
nas, un lihpe pee zilwekeem un lopeem; tapehz
tahs war ihsti nosaukt par firgu bakahm. It
ihpafchi tahs parahdahs pee tahdeem firgeem,
kam kahjas ir ar baltu spalwu. Skimiba fah-
kàhs ar weeglu drudsi, pee kam firgam weena
wajari wairak kahju — lozektòs uspampst un brih-
scham wairak, brihscham masak fakarsejahs.

Pampums ispleschahs us augfchu un apakschu,
un ir brihscham loti stiprs. Kad pampums
stipri wairojahs, fahpes paleek mafakas, bet
tomehr firgòs wehl deewsgan stipri klibo. Kad
firgòs ir jau kahdas 24 stundas klibojis, no-eet
apakscheja lozekli spalwa un iszetahs masas
puhtites jeb tulsnas. Schihs puhtites drihs
ween pahrsprahgst un is tahm istel flaidrs, dsel-
tens schkidrums, kam ir it sawada smaka. Dauds-
reis pahrsprahgst schihs puhtites, pirms tahs
dabon eewehrot. Istezejuschais schkidrums
paleek drihs ween par bruhnu kamaru, apaksch
kura fahl aukt jauna ahda, un pehz kahdahm
14 deenahm ir firgam kahja fadsijusi. Bet
gadahs ari reisas, kur fadsihfchana nenoteek
wis til drihs un wainà rodahs leelaki augoni,
is kureem issuhlo nejauki smirdoschas strutas.
Schahdàs reisas kahja fahl stegam til tad fa-
dsiht, kad waina labi istfchuhlajusi. Firgam
peemetahs ari firgu bakas ne ween pee kahju
apakschejahm dakahm, bet ari pee zitahm wee-
tahm, un proti pa leelakai dakai us luhpahm,
nahfis un kaunuma weetà. Ari eefschligas
ligas dabon firgi no aissfargafchanas spreijahm,
bet schihs naw wehl pasihstamas. Schihs pee-
metahs ihpafchi jauneem firgeem pawafari un
rudeni, kad lopini pahreet no stakka us gani-
bahm un no ganibahm stalli. Spreijas war
ari uslaist no weena firga otram, un ihpafchi
tas noteek zaur puzeschanas rihkeem u. t. j. pr.
Scho spreiju dseedeschana neprasa dauds puh-
lina, jo tahs aisdshst gandrihs katru reis bes
kaut kahdahm sahlehm. Zaur sahlehm war
til fahpes drufzin masinaht, bet nelad paw-

fam atremt. Ja tas buhtu waijadfigs, tad waijag pagatawot firtus apseenas, un proti schahda wihse: janem sunu stobri un drigenes, no katreem kahdi 75 grahni, un 50 grahni pleederu seedu, un us scheem ja-usleij kahdi 2 stopi werdofcha uhdena. Kad uhdens ir usleets, waijag to wehl lehnem wahriht, un tad zaur kahdu drehbju gabalu islahst. Kad waina top labaka, waijag to masgabt ar seepju uhdeni, un tad nemt kausejumu no kapara waj zinka witriola. Waijag ari us tam lukot, ka lopini dabon pa flimoschanas laiku weegli fagre-mojamu baribu, un ka tee stahw weenumehr faust.

Skrambu jeb netihroma spreijas atronahs gandrihs weenigi sirgeem kahju pakal-puse, un naw lipigas, ka aissargafchanas spreijas; winas ari ne-isplechahs til tahku, ka pirmehahs. Schihs parahdahs brihscham ka tahdas, kas ahtri apdsihst, brihscham atkal ka stipri augoni un plihsumi frustim sirgam pahr kahju, un ir gruhti isschikramas no aissargafchanas spreijahm. Daudsreis pa-eet nedetas un mehneschi, bes ka waretu maniht kahdu pahrgrosschanas, un galu galâ tahs top par tahdahm spreijahm, kas sirgam gandrihs weenmehr paleef. Behz tam paleef waina jo nelaba, strutaina, smird nelabi un plihsumi top dsilaki. Wainigaja weeta zelahs augoni, kuzus ne buht newar isdseedinaht. Kad skrambu spreijas ahtruma nedseedè, tad top ahda ap apakschejo lozekli beesa, un spalwa stahw isspurusî un stahwus.

— Ari pee skrambu spreijahm sirgi klibo, — ka kuru reis, waj nu wairak, waj masak. Brihscham fahp sirgam wainiga kahja til loti, ka tas nelaujahs tai ne klahst peedurtees, un kad pee eefchanas ta japeemin pee semes, tad to ar joni rauj us augfchu, no kam manams, ka fahpes ir leelas. Schihs spreijas zelahs weenigi no flapjuma un netihromeem; tapehz tahs ari ir gandrihs katru reis tad pee sirgeem atromemas, kad zeli ir flapji un samirkuschî, un kad seemâ ir lehns un flapjsch laiks. It ihpafchi winas ronahs sirgeem pee pakal-kahjahm. Weenkahrshajai sirgu fugai, kas wehl pee tam eet loti isguruschi, peemetahs arween spreijas, un ihpafchi tad, kad spalwu pee apaksch-lozek-

leem iszehrpj. Kad sirgam schihs spreijas usbruhl, tad wispirms, kamehr kahjas wehl ir uspampuschas, waijag tahs masgabt ar eflu, terpentinu u. t. j. pr., un aptiht ar pakulahm. Kad waina top wakâ, waijag likt wirfû tahdas sahles, kas to tura dauds-maf faufu, ka p. p. 15 grahnus terpentina, fajauktu ar weena pauta dseltenumu, pee kam jaleef klahst 120 grahni kaku uhdena. Scho maisijumu waijag uslikt us pakulahm un tad apseet, jeb ari 1 lihds 3 reisas par deenu wainu eesprizeht. Ja tas nelihds, tad janem tahdas sahles, kas lehnem ehd, ka kapara witriolu, waj kapara alunu, waj ari weenu daku silâ witriola un 4 lihds 8 datas osola misas. Kad plihsums tomehr top arween leelaks un eet dsilak eefschâ, tad waijag weenu waj diwi reisas par deenu apseet ar weenu daku karbol-flahbes un 2 lihds 8 datahm digestiw-salbes (1 datas beesa terpentina un 2 datahm medus). Kad waina fahk labotees, jaleef wirfû tahdas sahles, kas taifa faufu, ka, miru tinkturu, wahschu balsamu u. t. j. pr. Waijag ari par to gahdaht, ka stallis stahw faufs, un ka wainai netop klahst netihrumi. Pa dseedeschanas laiku sirgam jadod pa brihscham aloë-zaureijamahs sahles, un jatura zaurumi wakâ, pa kureem strutas war notezht.

Brantes spreijas war passht pee tam, ka sirgam ir leelas fahpes un tas stipri klibo. Zau pehz 24 stundahm top ahda silgana waj fwinam lihdsiga, un pehz 2 waj 3 deenahm parahdahs tai weeta netihrs, smirdofchs augonis. Kamehr ahda tai weeta no-eet, ir sirgam drudsis, un ja flimibai nestrahda pretim, tad sirg ais leelahm fahpehm wairs pawisam ne-ehd. Brantes spreijas fahkaks tapat, ka zitas spreijas, lozektu pakal-puse, bet isplatahs ari fahnus. Wiswairak nahk brantes spreijas preefschâ pa seemu, un zelahs no sneega, flapjuma un fala. Dasch'reis tahs usnahk ari zitôs gada laikôs is wehl nesnameem un nepasihstameem eemesleem. Kad brantes spreijas grib isdseedht, waijag wainu pahrgreest, lai notel samaitatahs afinis un brantes strutas. Lai strutas ahtrahi notezetu, jaseen pee wainas

flaht filti apseenamee no kumelitehm, pleede-
reem, feena seeedeem u. t. j. pr. Schem wehl
jaleef flaht 30 grahni salmiaka, kas jafajauz
ar weenu zetort-daku etika, wih'n'gara, waj
lampara schpirta. Ja strutofchana eet wairumâ,
wajjag fawabriht ofola waj kastanu misas u.
t. j. pr., un pee 100 grahnu no schi wiruma
peeleet flaht 2 stopus uhdena, un ari etiki, scho
weenu zetort-daku stundas jeb 15 minutes wah-
riht, un tad to feet sirgam pee kahjas. War
ari apseet ar maifijumu no 1 dakas flor-kalka
un 15 dakahm uhdena, waj eepindseleht wainu
ar karbol-schahbi. Zeelakâ leeta pee dseedescha-
nas ir ta, ka kahju tura arween tihru un ap-
fehjumus pastahwigi atjauno. Rai strutas jo
stipri taptu nowiltas, wajjag wairak reijas
par deenu feet flaht pulweri no weenas dakas
lampara un mirehm un 10 dakahm ofola misas
un oglehm. Wisas nedshwahs dakas ir ar
nafi ja-atgreesch nost, un kad brante wairs ne-
isplefchahs tahlak, jagahdâ, ka strutas pareifi
istek. Pee tam ir jo deriga eesprizeschana no
weenas dakas miru tinkturas un 4 lihds 8 da-
lahm kalku uhdena. R.

Daba — un dsihwneeku un stahdu dwaschhofchana.

Birms schè us weeglu, lehti saprotamu wihfi
luhkosim aprahdiht dsihwneeku un stahdu dwa-
schhofchana, gribam kahdus wahrdus runaht
wispahrigi — dabas sinaschana weizinaschana
par labu.

Zilweks no Deewa ir eestahdihts dabâ un
no tahs gaida fawu tahlako pahrtiku. Zilweka
meefigâ dafa fastahw is dabas; daba staigâ un
strahdâ pa wina lozekteem, welk un plehsch
wina muskulus un plauschas; ehdeenu un dsch-
reenu winam daba pasneeds, wisi wina peezi
prahti (redschana, dsirdschana, juschana,
fmeleschana, ofchana) nem no dabas fawu
ustureschana; daba winam eedod un ustur
dwaschhofchana un darboschanos. Winsch stahw
un staigâ us, pahr un eefsch dabas. Un tad-
schu tē ir koti weetâ tas jantajums: Waj
mehs ari passihstam labi dabu, bes kuras meh-
ne buht newaram pahrtikt? Waj wismasaf

dsenamees to passiht un to preefsch sewis par
labu isleetaht? Waj to mahzamees pa fawahm
skolahm, — waj par to lasam fawos laikrakstos?

Mehs esam pehz Deewa prahta walbineeki
pahr dabu, un tadschu daschâ sinâ daba ir kâ
muhfu tehws un mahte. Bet kad mehš dabai,
tâpat kâ daschi behrni faweem wezakeem, stah-
wam pretim weenaldsigi un greescham muguru,
— waj tad fajehdsam, ko zaur to pelnam, ko
panahlam? Mehš tad topam ismesti, waj ari
pascheem mums tad tâ-kâ-tâ ja-iswellahs is
wezaku mahjahm, ja-iseet ahra un jadshwo
ahrupse no wiseem dabas labumeem, no wi-
fahm winas dahwanahm. Bet wehl waram
labotees; daba muhs wehl usnem un kopj, kad
ar pateefigu atshschanu un ar kopjigu, ruhpi-
gu uszihtibu pee tahs greeschamees. Tomehr ja
tas nenoteek, — nu, un kas tad mehš esam
un kury tad mehš notopam? Sinams, tad to-
pam wahrguti un krihtam jau agri, kâ fakal-
tusi lapa no loka — semê. Un wehl dsilaki un
laika lihdsigaki runajot, jafaka, ka neweena
tauta newar us preefschu tift, newar peekem-
tees kuplumâ un newar pastahweht, kas nezen-
schahs dabas speklus un dabas lihdselkus is-
leetaht. Latweescheem tagad ir semkopibas
raksti un laikraksti, bet waj wini pilnigi ruhpe-
jahs semkopju stiprumu un mantas stahwolli
pagelt? Rai us to zeen. lastitaji paschi ranga
atbildi. Wispahrigas dabas pamatiga sina-
schana ir semkopibas ihstena preefschahjeja un
wilzeja. Rai to teescham eewehrojам wisi,
kam ar raksteem jadarbojahs preefsch tautas
selschanas. Zitadi tautas bojâ eeschana mums
waretu kahdâ laikâ wisgaischaki peerahdiht, ka
teem galâ janoschelo, kas naw eepasinuschees
ar dabu un winas likumeem. Ne politikas,
ne weenkahrschigee, sausee semkopibas raksti ne-
eespehj tautai ihsto un stipro meefigas laboscha-
nas pamatu apaksch kahjahm gahdaht, — to
eespehj ihpaschi dabas sinaschana. Kâ es preeza-
tos, kad jel weens no muhsu rakstneekem sahktu
tif pat dsihwi is un par dabu rakstih, it kâ raksta
par teatera israhdijschameem, ballehm — un kas sin
kâ wisus tos schim laikam pa dakai stipri eesla-
wetos laimes nesejus nosauz.

Nu luhkoffim ihfumâ drufzin eepafhtees ar dwaſchoſchanu, là ta noteel pee mums un lihds ar to pee wiſeem ziteem dſihwneekem, un là ar to eet pee ſtahdeem.

Dſihwneeki dwaſchu wilkdami un puhdami koti iſleetâ jeb eenem ſlahbekli; turpretim wini iſpuhſch jeb iſdwaſcho no plauſchahm dauds oglu ſlahbes, kura dſihwneekem wairs naw deriga. Tapehz baſnizâs un beedribas ruhmês, kaſ waren pilnaſ aiſ laudihm, gruhti nahlahs dwaſchu wilkt, un tad paleel ſlitti ap ſirdi. Tâpat ari tur tad aiſdedſinatahs ſwezes tiſ tumſchi ween atſpihd. Taſ noteel tapehz; ka ſchinis pilditâs ruhmês dauds oglu ſlahbes ſakrahjâhs — zaur dwaſchoſchanu. Schi tē là ſakrahjuſees oglu ſlahbe naw it ne pawifaſm deriga, ne eedwaſchoſchanai, ne degſchanai.

Kad nu zaur degſchanu un zaur zilweku un lopu dwaſchoſchanu weenumehr oglu ſlahbe zelâhs, tad jau ar laiķu buhtu oglu ſlahbei muhſu gaiſâ tiſ dauds jaſakrahjâhs, ka mehſ to wairs nemaſ newaretu zeeſt un mums buhtu janoflahpſt. Bet ja mehſ kâtru reiſ iſmeklejam, tad aiſweenu atrodam weenu koti maſu datu no ogles ſlahbes gaiſâ. Kur tad nu ta oglu ſlahbe paleel, kura zaur degſchanu un dwaſchoſchanu, un wehl uſ zitadu wiſſi weenumehr wairojahs?

Tē mums jaſkatahs un jameklejahs tahtak; un redſam, ka ari ſtahdi jeb augi newar beſ gaiſa iſtiſkt, — ari wini dwaſcho. Preekſch dwaſchoſchanas lokeem un ſtahdeem ir lapas waijâdſizâs. Lapahm ir tiſ ſihki, maſi zaurumini, ka toſ beſ wairojamahs glaſhes nemaſ newar eeraudſiht. Zaur ſcheem zaurumineem lapas eewell no gaiſa ihpaſchi oglu ſlahbi. Oglu ſlahbe iſdalâhs ſtahdâ ſawâs ihpaſchâs dalâs, proti: oglē un ſlahbekli, kuri bij ſaweenoti, un atſchkirahs ſawruhþ. Ogli patur ſtahds jeb loķs ſewim par baribu, un zaur to pee-audſina ſawu toka datu jeb meefu; ſlahbekli taſ turpretim zaur lapu zaurumineem iſpuhſch atkal ahra gaiſâ.

Schē tad nu ſlaidri redſam, ka zilweki un lopi gaiſam atnem ſlahbekli zaur dwaſchoſchanu un oglu ſlahbi tai weetâ gaiſam atdod — un

tahdâ wiſſe gaiſu preekſch ſewis ſamaitâ; koti un ſtahdi turpretim oglu ſlahbi no gaiſa iſwell un gaiſam atkal ſlahbekli atdod — un zaur to gaiſu atkal pahrlabo — zilwekeem un lopeem preekſch dwaſchoſchanas.

Tiſ dauds ſcho reiſ par dabu un iſ dabas. Beram, ka wehl daſchu zitu labu reiſi ſchinis paſchâs leetâs atkal ſatiffimees. B. R.

Sodreji kâ mehſloſchanas lihds ekliſ.

Krahſnis un ſkurſtenus tihrijot mehds ſodrejuſ projam aiſſweeſt, lai gan tee ir koti derigi preekſch mehſloſchanas. Sodreji ir koti ſmalſti oglu putekli, kuri zaur to ſakrahjâhs, ka pee mallâs jeb oglu ſadegſchanas newar peekluht deewſgan gaiſa. Tee tamdeht gadahs kâtrâ weetâ, kur malta jeb ogles top ſadedſinataſ, un ſakrahjâhs it ihpaſchi bagatigi ſkurſtenâs un krahſnu reerês.

Sodrejeem ir preekſch mehſloſchanas deewſgan eewehrojama wehrtiba, tamdeht ka tajâs beſ oglu weelaſ, iſ kuras tee pa leelakai datai paſtahw, ari wehl ſlahpekliſ atrodahs.

Kad ſodrejuſ grib preekſch mehſloſchanas iſleetâht, tad toſ ſamaiſa waj nu ar to ſemi, kura grib ſtahdiht ſtahduſ, puķes u. z., pee kam uſ weenu widiſchki leelu puķu podu lihds diwi ehdamahs karotes ſodreju nem, jeb iſkauſe ſchihs diwi karotes ſodreju puſſtopâ uhdena, ar to tad puķes u. t. j. pr. aplaiſta. Kad ſodrejuſ uſ reiſ leelâ uhdena daudſumâ eeber, tad iſkauſeſchana ne-iſdodahs; tamdeht ir labak, kad no eefahkuma itin maſ uhdena ſodrejeem peemaiſa un tad kreetni ſamaiſa. Tiſkai wehlaſ japeeleij pamaſitinam tiſ dauds uhdena, ka melnais maiſijums top peeteekofchi ſchkihrs. Ar ſcho ſodreju uhdeni war wiſus podu auguſ apleet, it ihpaſchi puķes, kuras tad ſkaiſtaſ, luplaſ lapas un bagatiguſ ſeeduſ attihſta, là taſ jo leelâ mehrâ pee roſehm eewehrotê. Ja ir leelaſ pulks ſodreju pee rokaſ, tad toſ war ar leelu ſekmi iſleetâht preekſch augtu ſoku mehſloſchanas, ap kureem tee 3 lihds 4 jelli dſili eerokami. Sinteniſ.